

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROGRAMU ROZWOJU GMINY GRÓDEK NA LATA 2015-2020

Białystok, 2016 r.

Wykonawca:

Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o.
ul. Elewatorska 17 lok. 1
15-620 Białystok

Autor:

mgr inż. Barbara Wacław

Spis treści

1	WPROWADZENIE	5
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania prognozy	5
1.2	Cel i zakres prognozy	5
2	INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	6
3	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU <i>Programu</i> ..	8
4	POWIĄZANIA PROJEKTU <i>PROGRAMY ROZWOJU GMINY GRÓDEK NA LATA 2015-2020</i> Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	10
5	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	35
5.1	Położenie i klimat gminy Gródek.....	35
5.2	Krajobraz, rzeźba terenu i budowa geologiczna.....	36
5.3	Gleby	37
5.4	Zasoby naturalne	38
5.5	Wody powierzchniowe i podziemne	38
5.6	Rośliny, zwierzęta, lasy i różnorodność biologiczna	41
5.7	Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 i powiązania przyrodnicze	42
5.8	Powietrze atmosferyczne.....	49
5.9	Hałas.....	50
5.10	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	50
5.11	Wyjściowy stan środowiska	53
6	CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	54
7	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	55
8	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY	56
9	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA	58
10	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU <i>Programu</i> , W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	92
11	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE <i>Programu</i> WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	93
12	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU <i>Programu</i> ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	93

13	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	94
14	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	94
15	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	94
16	KRÓTKIE REKOMENDACJE	95
17	LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	96
18	SPIS TABEL I MAP	97

1 WPROWADZENIE

1.1 PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRACOWANIA PROGNOZY

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Programu Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020* wynika z art. 46 pkt 1 oraz art. 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.).

Podstawą do opracowania *Prognozy* jest art. 46 ust. 1, art. 50 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.).

1.2 CEL I ZAKRES PROGNOZY

W *Prognozie* analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu* oraz zawarto informacje, czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku, a także jak można zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływanie.

Dokument uwzględnia uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku¹ oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym². *Prognoza* wykonana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.). Opracowanie zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycję dotyczącą przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- analizę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015, poz. 1651);
- analizę i ocenę celów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu;
- analizę i ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych, oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne,

¹ Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 08.02.2016 r. znak WOOS-I.411.2.8.2016.AR.

² Uzgodnienie Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z dnia 19.02.2016 r. znak NZ.0523.34.2016

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Ponadto *Prognoza* została opracowana także z uwzględnieniem art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.), tj.:

- zawiera informacje stosownie do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
- uwzględnia informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Program ma charakter dokumentu o dość dużym stopniu ogólności. Wyznacza ona przede wszystkim cele i działań, zadania jakie będzie podejmować gmina w celu dynamicznego i inteligentnego rozwoju. W niektórych przypadkach dokument nie identyfikuje żadnych konkretnych zamierzeń, nie umiejscawia ich w konkretnych lokalizacjach. Jak stwierdza Kistowski (2002)³, im większa jest ogólnikowość działań zapisanych w dokumencie, tym większy jest subiektywizm ich wpływu na środowisko i tym bardziej rzeczywisty wpływ może różnić się od teoretycznej oceny. Problem ten potęgowany jest przez możliwość wielokierunkowej interpretacji ustaleń dokumentów strategicznych.

2 INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Dostosowane były także do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu oraz jego miejsca w hierarchii, jaką zajmuje w stosunku do dokumentów lokalnych, wojewódzkich i krajowych. Dlatego też pierwszym etapem przy sporządzaniu *Prognozy* było określenie stopnia szczegółowości prowadzonych ocen, tak aby odpowiadały zawartości i stopniowi szczegółowości *Programu rozwoju*.

Program rozwoju został podzielony na następujące poziomy: wizja, misja cele strategiczne (mocno umocowane w środowisku przyrodniczym, realizacja których będzie ściśle związana z uwarunkowaniami środowiskowymi), cele operacyjne (zazębiające się). Najbardziej szczegółowy poziom wskazują główne cele operacyjne, określone w ramach celów szczegółowych. Dlatego też badane oddziaływanie skutków realizacji *Programu* odniesiono właśnie do nich. Proponowane kierunki działań poddano ocenie także pod kątem ujęcia kwestii ochrony środowiska.

Zasadniczej oceny wpływu działań i zadań zaproponowanych w *Programu rozwoju* dokonano metodą desk research, w ramach której poddano analizie ogólnodostępne źródła wiedzy dotyczące badanych zjawisk: raporty i badania realizowane przez instytucje rządowe, samorządowe lub inne wiarygodne jednostki organizacyjne, dokumenty o charakterze strategicznym i programowym na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

³ Kistowski M., Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze, „Człowiek i środowisko” 26 (3-4) 2002, s. 55-72.

Jedną z metodą analitycznych wykorzystywanych w opracowywaniu *Prognozy* była metoda macierzowa. Metoda polega na sporządzeniu macierzy, w których umieszcza się dwie grupy list elementów i określa się powiązanie pomiędzy każdym elementem jednej grupy i wszystkimi elementami drugiej grupy. Rodzaj i intensywność powiązania zależy od przyjętych rozwiązań.

W *Prognozie* zastosowano następujące rodzaje matryc: matrycę wpływu realizacji działań i zadań *Programu rozwoju* na komponenty środowiska oraz matrycę wzajemnych powiązań celów polityk strategicznych szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego z celami operacyjnymi *Programu rozwoju*.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych kierunków działań oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska;

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Przy sporządzeniu matrycy wzajemnych powiązań celów polityk zastosowano następującą metodykę oceny:

- cele *Programu rozwoju* uznano za zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne powiązania zaplanowanych działań pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+”),
- cele *Programu rozwoju* uznano za niezbieżne z celami innych dokumentów strategicznych jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne sprzeczności celów pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „-”),
- cele *Programu rozwoju* uznano za częściowo zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+/-”),
- brak istotnych powiązań zaprezentowano w tabeli jako puste pole.

Wykorzystanie metody macierzowej dla oceny wpływu realizacji działań i zadań w ramach każdego z celów operacyjnych *Programu rozwoju* na komponenty środowiska wymagało oceny stanu środowiska dzisiaj i w przyszłości. W związku z tym do oceny tego stanu, wykorzystano metodę wnioskowania heurystycznego, polegającą na eksperckiej ocenie przebiegu dotychczasowych procesów w środowisku oraz potencjalnych zmian w wyniku realizacji działań w poszczególnych obszarach interwencji.

Metoda macierzowa wskazana jest w literaturze fachowej, jako jeden z najskuteczniejszych sposobów oceny wpływu ustaleń dokumentu na poszczególne elementy środowiska⁴. Należy jednak pamiętać, że ogólnikowość niektórych działań i zadań *Programu rozwoju* zwiększa subiektywizm oceny ich wpływu na środowisko i powoduje, iż rzeczywisty wpływ może różnić się od teoretycznej oceny. Problem, ten potęgowany jest przez możliwość wielokierunkowej interpretacji ustaleń dokumentu strategicznego.

⁴ Kistowski M., *Wybrane aspekty metodyczne...*, op. cit., s. 55-72.

3 INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PROGRAMU

Konieczność aktualizacji dotychczasowego *Programu Rozwoju Gminy Gródek* wywołana została zmianami uwarunkowań europejskich, ukierunkowanych na wzmocnienie wymiaru strategicznego w dokumentach programowych oraz zintegrowanego i terytorialnego podejścia do rozwoju. Obecna polityka spójności Unii Europejskiej w tym zakresie, wiąże się z zapisami *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020* (przyjętej przez Radę Europejską w dniu 17 czerwca 2010 r.) oraz przygotowanym pakietem legislacyjnym dla Polityki Spójności w okresie 2014-2020.

Program, zgodnie z art. 11 ust. 1c. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz zmiany planistyczno-programowe na szczeblu krajowym, wynikające z zapisów *Założeń systemu zarządzania rozwojem Polski*, przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r. oraz decyzji Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. o kierunkach prac nad dokumentem *Plan uporządkowania strategii rozwoju* (przyjętym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego dnia 10 marca 2010 r.), zawiera: diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, określenie celów strategicznych polityki rozwoju gminy, określenie celów działań podejmowanych przez samorząd dla osiągnięcia celów strategicznych polityki rozwoju gminy.

Treść *Programu rozwoju* ujęto w następujących rozdziałach:

METODOLOGIA PRAC NAD DOKUMENTEM

DIAGNOZA STANU ROZWOJU GMINY GRÓDEK

WYNIKI BADAŃ MIESZKANCÓW GMINY GRÓDEK

ANALIZA STRATEGICZNA GMINY

WIZJA I MISJA GMINY

FINANSOWE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU

SYSTEM WDRAŻANIA I EWOLUCJI

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI PROGRAMAMI I STRATEGIAMI

Wizja Gminy Gródek do 2020 sformułowana została następująco:

Gmina Gródek to ostoja przyrody i wielokulturowości miejsce znane w kraju i za granicą z przedsiębiorczą społecznością lokalną.

W obrębie poszczególnych celów strategicznych wyznaczono cele operacyjne do których przyporządkowano określone działania i zadania o różnym stopniu szczegółowości.

Cel strategiczny 1: *Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy*, w ramach którego wyznaczono 4 cele operacyjne:

- 1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych;
- 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego;
- 1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach;
- 1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej;

Cel strategiczny 2: *Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja i integracja społeczna*, w ramach którego wyznaczono 4 cele operacyjne:

- 2.1. Rozwój usług oświaty, kultury i oferty sportowo – rekreacyjnej;
- 2.2. Wzrost aktywności i integracji społecznej;
- 2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy;
- 2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa;

Cel strategiczny 3: *Poprawa promocji i współpracy*, w ramach którego wyznaczono 3 cele operacyjne:

- 3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna;
- 3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców;
- 3.3. Rozwój form współpracy;

4 POWIĄZANIA PROJEKTU PROGRAMY ROZWOJU GMINY GRÓDEK NA LATA 2015-2020 Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analizę spójności i powiązania *Programu rozwoju* z innymi dokumentami strategicznymi przeprowadzono w kontekście polityk i strategii wyższego lub tego samego rzędu. Tym samym przeanalizowano i oceniono cele ochrony środowiska ustanowione w dokumentach szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego oraz wojewódzkiego, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. Analiza zgodności *Programu rozwoju* z innymi dokumentami strategicznymi dotyczy zasad ochrony środowiska, w tym przede wszystkim zgodności z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Analizie poddano następujące dokumenty strategiczne opracowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym: *Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020*, *Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. Ramowa Dyrektywa Wodna*, *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020*, *Polityka Ekologiczna Państwa*, *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko*, *Pakiet klimatyczno-energetyczny*, *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego*, *Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej*, *Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020*, *Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017*, *Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej*, *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gródek na lata 2015-2018*, *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gródek*.

Zgodność założeń *Programu rozwoju* z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalny i lokalnym. Oznacza to że planowane działania nie będą przypadkowe oraz że przyczynią się do realizacji celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym kształtującym politykę Unii Europejskiej do roku 2020. *Strategia Europa 2020* obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- „*rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji*”,
- „*rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej*”,
- „*rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną*”.

W dokumencie określono 5 celów UE, które powinny być osiągnięte w 2020 roku:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%”,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii,
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Do problemów ochrony środowiska odnosi się cel 3, który obejmuje zmniejszenie emisji CO₂ o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%.

Aktualizacja *Programu rozwoju* jest spójna we wszystkich trzech celach. Uwzględnia ona bowiem zarówno działania związane z podnoszeniem jakości życia mieszkańców – cel strategiczny II jak i rozwój lokalnej gospodarki bazującej na potencjale jego mieszkańców – cel strategiczny I. Zbieżność poszczególnych celów *Programu* z celami Strategii wykazano w tabeli nr 1.

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW)

Najważniejszym przesłaniem RDW jest ochrona zasobów wodnych dla przyszłych pokoleń. Wprowadza ona zintegrowaną politykę wodną mającą na celu zapewnienie ludziom dostępu do czystej wody pitnej po rozsądnej cenie, która umożliwi rozwój gospodarczy i społeczny przy równoczesnym poszanowaniu potrzeb środowiska. Głównym celem RDW jest osiągnięcie stanu wszystkich części wód, poprzez określenie i wdrożenie koniecznych działań w ramach zintegrowanych programów działań w państwach członkowskich. Zgodnie z przepisami RDW planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy. Na obszarze Polski wyznaczonych jest 10 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Jałty, Łaby, Pregoly, Świeżej i Ucher. Teren gminy położony jest w obszarze dorzecza Wisły i Niemna (dla których opracowano plany gospodarowania wodami)

Ponadto RDW: chroni wszystkie wody – rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i wody podziemne; ustanawia system zarządzania zlewniowego, gdyż dla wody nie istnieją granice polityczne; wymaga przygranicznej współpracy sąsiadujących państw - zainteresowanych stron; zapewnia aktywny udział wszystkich zainteresowanych stron w działaniach na rzecz gospodarowania wodą; zapewnia redukcję oraz kontrolę zanieczyszczeń pochodzących ze wszystkich źródeł oraz równoważy wymogi ochrony środowiska z interesami ludzi.

W *Programie rozwoju* uwzględniono m.in. działania i zadania związane z budową wodociągu, modernizacją i rozbudową oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody czy budową przydomowych oczyszczalni ścieków (cel operacyjny 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego), który niewątpliwie przyczyni się do ochrony środowiska wodnego (wód powierzchniowych i podziemnych). Zbieżność poszczególnych celów *Programu rozwoju* z celami RDW wykazano w tabeli nr 1.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) określa warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą za sobą zmiany klimatyczne. Przewidziano w nim także rozwiązania wykorzystujące pozytywny wpływ, jaki działania te mogą wywierać nie tylko na stan środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Działania adaptacyjne, podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, będą dokonywane poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę oraz technologie. Niezwykle istotna jest również wiedza i informacja o konsekwencjach zmian klimatycznych, a także zmiany zachowań społecznych. W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030. Wykazały one, że największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak deszcze nawalne, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp. Zjawiska te będą występowały prawdopodobnie z coraz większą częstotliwością i natężeniem, obejmując coraz większe obszary kraju.

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Celami szczegółowymi są:

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Przyjętym kierunkiem działań w tym obszarze jest dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu poprzez zapewnienie funkcjonowania w warunkach zarówno nadmiaru, jak i niedoboru wody. Planowane działania poprawią system gospodarki wodnej w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi.

- Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, szczególnie wrażliwych na zmiany klimatu. Konieczne są zatem działania dotyczące ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych, jak i odnoszące się do produkcji rolniczej i rybackiej.
- Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Wskazane jest prowadzenie właściwego monitoringu, ostrzegania, jak również reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości aglomeracji miejskich. Niezbędna jest również koordynacja na poziomie krajowym, szczególnie w kontekście zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności. Ponadto miejska polityka przestrzenna powinna uwzględniać zmiany klimatu (adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawałnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie obszarów terenów zieleni i wodnych w mieście).
- Poszukiwanie i wdrażanie innowacji (organizacyjnych i technicznych) sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
- Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (promowanie działań zwiększających wiedzę na temat ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu).

Działania służące ochronie klimatu zostały zapisane w celu operacyjnym 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego. Ponadto gmina będzie realizować cele związane z poprawą jakości powiązań komunikacyjnych – cel operacyjny 1.1. Można więc uznać ze założenia *Strategii* zostaną zrealizowane także za pomocą działań ujętych w *Programie*.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Podstawą prawną do opracowania dokumentu jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*. Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 roku, jest zobligowana do implementacji prawodawstwa unijnego do polskiego systemu prawnego. Powoduje to wiele trudnych do wypełnienia zobowiązań m.in. z zakresu ochrony środowiska.

Polityka Ekologiczna Państwa wyznacza siedem głównych działań systemowych z następującymi celami średniookresowymi do 2016 roku:

- ✓ **uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych** - „...*Projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów*”;
- ✓ **aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska** – „... *Uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego*”;
- ✓ **zarządzanie środowiskiem** – „*Celem podstawowym jest jak najszerze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie*”;
- ✓ **udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska** – „*Głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą - myśl globalnie, działaj lokalnie*”;
- ✓ **rozwój badań i postęp** – „*Głównym celem jest zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska*”;
- ✓ **odpowiedzialność za szkody w środowisku** – „*Celem polityki ekologicznej jest stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy*”;
- ✓ **aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym** – „...*Konieczne przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy*

to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

W *Polityce Ekologicznej Państwa* wiele uwagi poświęcono ochronie przyrody. Celem działań powinno być zachowanie różnorodności biologicznej przyrody polskiej z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju.

Główne działania z perspektywą do 2016, to przede wszystkim:

- ✓ dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności Polski, szczególnie na obszarach, na których planowane są inwestycje infrastrukturalne przewidziane do współfinansowania m.in. ze środków POIiŚ 2007-2013 (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko),
- ✓ egzekwowanie wymogów ochrony środowiska w miejscowych planach przestrzennego zagospodarowania oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska,
- ✓ wypracowanie skutecznych metod ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz zieleni miejskiej,
- ✓ kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych,
- ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

Ważnym elementem *Polityki Ekologicznej Państwa* jest ochrona lasów i ich zrównoważony rozwój. Celem działań powinno być kontynuowanie racjonalnego użytkowania zasobów leśnych poprzez kształtowanie odpowiedniej struktury gatunkowej i wiekowej lasów z zachowaniem bogactwa biologicznego.

Podstawowe działania z perspektywą do 2016 roku, to m.in.:

- ✓ realizacja przez Lasy Państwowe *Krajowego programu zwiększenia lesistości*,
- ✓ dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000,
- ✓ dostosowanie składu gatunkowego lasów do siedlisk i zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenoz leśnych,
- ✓ rozbudowa funkcji leśnych banków genów oraz wprowadzenie alternatywnego systemu certyfikacji lasów.

Obecny stan gospodarki wodnej w Polsce wymaga gruntownej reformy. *Polityka Ekologiczna Państwa* wskazuje główny cel działań – uchronienie gospodarki narodowej od deficytów wody, zabezpieczenie rejonów kraju przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej.

Podstawowe działania z perspektywą do 2016 roku, to:

- ✓ przyjęcie do realizacji *Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015 r.)*, która wskazywałaby m.in. na:
 - stopniowe wprowadzenie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
 - pełne dostosowanie prawa polskiego do prawa UE,
 - przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która wskazywała będzie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których do 2013 r. należało opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
 - rozwój tzw. małej retencji wody przy wsparciu finansowym z programów UE,
 - realizacja projektów z środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
 - modernizacja systemów melioracyjnych przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,
 - dokończenie systemu monitorowania terenów osuwiskowych,
 - rozpoczęcie realizacji ochrony głównych zbiorników wód podziemnych.

Głównym celem ochrony powierzchni ziemi w Polsce będzie rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych oraz zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych.

Podstawowe działania z perspektywą do 2016 roku, to m.in.:

- ✓ opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- ✓ promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego,
- ✓ waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności.

Polityka Ekologiczna Państwa wskazuje główny cel działań związanych z prawidłowym gospodarowaniem zasobami geologicznymi. Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi powinno prowadzić do ochrony zasobów kopalin i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych.

Podstawowe działania do 2012 (z perspektywą do 2016) roku, to m.in.:

- ✓ ułatwienia dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo-rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologicznego i górniczego,
- ✓ ułatwienia w dostępie do map i danych geologicznych,
- ✓ tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,
- ✓ zakończenie prac nad systemem osłony przeciwsuwiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
- ✓ prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie udokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji.

Polityka Ekologiczna Państwa wskazuje na zagrożenia oraz określa cele i działania mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, zdrowia ludzkiego, czy też bezpieczeństwa ekologicznego. Jednym z podstawowych celów w obszarze zdrowia środowiskowego jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

Podstawowe działania z perspektywą do 2016 roku, to m.in.:

- ✓ zbierania i udostępniania informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa,
- ✓ opracowania zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczaniem inwestycji do realizacji,
- ✓ poprawy funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska i monitoringu sanitarnego przez poprawę technicznego wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- ✓ wspólnych działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Środowiska w celu poprawy jakości wody pitnej,
- ✓ doposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii.

Polityka Ekologiczna Państwa wskazuje główny cel działań związanych z poprawą jakości powietrza jako:

- ✓ spełnienie przez Polskę zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z następujących dyrektyw unijnych:
 - **dyrektywa LCP** - emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MWc, już w 2008 r. nie powinna być wyższa niż 454 tys. ton dla SO₂ i 254 tys. ton dla NO_x, w 2010 r. dla SO₂ - 426 tys., dla NO_x - 251 tys. ton, a w roku 2012 dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton,
 - **dyrektywa CAFE** - dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM10) oraz 2,5 mikrometra (PM 2,5);
- ✓ całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Powyższe cele będą realizowane m.in. poprzez następujące działania:

- ✓ dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii,
- ✓ możliwie szybkie uchwalenie nowej polityki energetycznej Polski do 2030 r.,
- ✓ modernizacja systemu energetycznego,

- ✓ gazyfikacja węgla (w tym gazyfikacja podziemna),
- ✓ opracowanie i wdrożenie przez właściwych marszałków województw programów naprawczych w 161 strefach miejskich, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE.

Głównym celem opisanym w *Polityce Ekologicznej Państwa* w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Do końca 2015 roku Polska powinna osiągnąć 75% redukcję całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych, kończąc program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM.

Podstawowe działania z perspektywą do 2016 roku, to m.in.:

- ✓ budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15 000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnych,
- ✓ uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodno-środowiskowym kraju,
- ✓ realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
- ✓ wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- ✓ wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
- ✓ ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
- ✓ wdrożenie do praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków.

Polityka Ekologiczna Państwa wskazuje jednoznacznie na zły stan gospodarki odpadami, zwłaszcza odpadami komunalnymi.

Głównymi celami działań na najbliższe lata powinno być:

- ✓ zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- ✓ zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- ✓ eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- ✓ organizacja systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, tak aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

Powyższe cele będą realizowane m.in. poprzez następujące działania:

- ✓ reforma obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu,
- ✓ zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku,
- ✓ wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- ✓ realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu,
- ✓ intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- ✓ dokończenie akcji likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów.

Ochrona przed nadmiernym hałasem oraz przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, to jeden z priorytetów *Polityki Ekologicznej Państwa*. Jako główny cel działań wskazuje się dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas oraz na nadmierne oddziaływanie pól elektromagnetycznych wraz z podjęciem kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Wśród działań wymienia się:

- ✓ sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych i lotnisk,
- ✓ opracowanie procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych.

Polityka Ekologiczna Państwa odnosi się również do substancji chemicznych w środowisku i jako główny cel wskazuje stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

Podjęte w *Programie rozwoju* cele (szczególnie cel operacyjny 1.2.) są zbieżne z wyżej przetoczonymi założeniami *Polityki Ekologicznej Państwa*. Przy wytyczaniu celów *Programu* kierowano się zapisami ujętymi w wyżej opisanym dokumencie. Ujęte w *Programie* wskaźniki realizacji mają za zadanie osiągnięcie celów ujętych także w *Polityce Ekologicznej Państwa*.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) uszczegóławia zapisy średniookresowej strategii rozwoju kraju w dziedzinie energetyki i środowiska. Celem głównym strategii jest „zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę”. Będzie on realizowany za pomocą trzech celów szczegółowych dla których wyznaczono główne kierunki interwencji.

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;

- 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin
- 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody
- 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna
- 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzennego

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię;

- 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii
- 2.2. Poprawa efektywności energetycznej
- 2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych
- 2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej
- 2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umocnienie pozycji odbiorcy
- 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii
- 2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne
- 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki
- 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych
- 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstania zielonych miejsc pracy

Aktualizacja *Programu rozwoju* nawiązuje do celu głównego BEiŚ oraz celu szczegółowego 1, poprzez zapisy w celu strategicznym 1 (cel operacyjny 1.2. ochrona środowiska przyrodniczego). Zapisano w nich m.in. działania związane z budową sieci osiedlowych ciepłowni wraz z przyłączeniami czy instalacje oze w gospodarstwach domowych, budową kanalizacji, wodociągów i modernizacją stacji uzdatniania wody czy oczyszczalni ścieków. Realizacja kierunków interwencji oraz konkretnych działań inwestycyjnych, podjętych w ramach tych obszarów, wpłynie m.in. na zachowanie właściwych standardów wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, gleb, klimatu akustycznego.

Pakiet klimatyczno – energetyczny

Pakiet klimatyczno-energetyczny nazywany jest pakietem „3x20%” został przyjęty przez Komisję Europejską 11 grudnia 2008 r. Główne rozwiązania w pakiecie przedstawiają się następująco:

- w przemyśle wytwórczym, w instalacjach objętych EU ETS, pozyskanie uprawnień do emisji CO₂ w drodze zakupu na aukcji będzie wprowadzana stopniowo; udział pozwoleń pozyskiwanych aukcyjnie wyniesie 20% (80% pozwoleń za darmo) w 2013 r., stopniowo będzie wzrastał do 70% w 2020 r., a od 2027 r. wszystkie uprawnienia będą odpłatne;
- od powyższej reguły wprowadzono szerokie odstępstwa dla sektorów przemysłu, w których prawdopodobne jest przenoszenie produkcji poza UE, do krajów, w których nie obowiązują tak daleko idące ograniczenia emisji (tzw. *carbon leakage*); producenci w tych gałęziach przemysłu będą mogli się ubiegać o 100% darmowych udziałów, na warunkach propozycji Komisji zaakceptowanych przez Parlament i Radę Europejską i w drodze międzynarodowych negocjacji;
- w sektorze energii elektrycznej nowa propozycja organizacji EU ETS wprowadza ogólną zasadę, że po 2013 r. wszystkie uprawnienia do emisji musiałyby być kupowane w drodze aukcji; od tej zasady przewidziano wyjątki dla nowych państw członkowskich, w tym Polski, które uzyskają 70% uprawnień bezpłatnie w 2013 r. (30% będą musiały kupować na aukcji); dopiero od roku 2020 wszystkie uprawnienia będą kupowane w drodze aukcji; nieodpłatna dystrybucja uprawnień obwarowana jest wymogiem modernizacji sektora wytwarzania energii elektrycznej w tych krajach,
- kraje, których PKB na mieszkańca jest niższy od unijnej średniej otrzymają dodatkową pulę uprawnień. 10% z łącznej sumy uprawnień do emisji zostanie rozdysponowanych wśród 19 krajów UE, obejmując Polskę; dodatkowe 2% z łącznej sumy uprawnień otrzyma 9 nowych państw członkowskich, a z tych 2% ponad ¼ (27%) przypadnie Polsce;
- zakłada się, że co najmniej 50% przychodów z dystrybucji uprawnień do emisji przeznaczonych będzie na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i łagodzenie ich skutków poprzez dalsze obniżanie emisji gazów cieplarnianych, inwestycje w OZE, poprawę efektywności energetycznej, zapobieganie wylesianiu, inne nisko węglowe technologie w gospodarce, łącznie z budową potencjału i edukacją, transferem technologii oraz badaniami i rozwojem,
- kraje członkowskie mogą wypełniać limity swoich redukcji emisji poprzez realizację projektów w krajach trzecich w ramach Mechanizmu Czystego Rozwoju (CDM); w tej formie nie będzie można zrealizować więcej niż 3% swojej emisji z 2005 r.; pod określonymi warunkami niektóre kraje mogą dodatkowo o 1% zredukować emisje przez CDM.

Ponadto podtrzymują one cele ustalone dla krajów UE w roku 2007, a mianowicie:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o 20% w 2020 r. w stosunku do emisji z roku 1990, a także 30% w przypadku zawarcia porozumienia międzynarodowego (w Kopenhadze, w grudniu 2009 r.);
- zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych do 20% w 2020 r. w bilansie energetycznym UE; odpowiednia Dyrektywa obejmie swym zakresem trzy sektory gospodarki: produkcję energii elektrycznej, ciepłownictwo oraz transport; sugeruje się, aby państwa członkowskie zapewniły 10% udział energii odnawialnej (biopaliwa) w sektorze transportu;
- podniesienie o 20% efektywność energetyczną do 2020 r.

Program rozwoju uwzględnia m.in. działania związane z rozwojem sieci ciepłowniczej oraz budowy instalacji oze w gospodarstwach domowych (w ramach celu operacyjnego 1.2.). Wpłyne to niewątpliwie na ograniczenie emisji z konwencjonalnych źródeł emisji. Można więc uznać, że realizacja jej celów jest zbieżna z celami pakietu klimatyczno-energetycznego; poszczególne powiązania celów przedstawiono w tabeli nr 1.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR)

Krajowa Strategia Polityki Regionalnej 2010-2020 wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego. Są one określone z uwzględnieniem obszarów wiejskich i miejskich. Dokument definiuje także ich relacje w odniesieniu do innych polityk o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystanie specyficznych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe, jakie powinny być realizowane do 2020 r.: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów; budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych; tworzenie warunków dla skutecznej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych i ukierunkowanych terytorialnie. KSRR odwołuje się do zasady spójności terytorialnej, określonej w Traktacie Lizbońskim. Zakłada tym samym skierowanie dodatkowego wsparcia na przeciwdziałanie marginalizacji najsłabiej rozwijających się obszarów.

Ociągnięcie celu strategicznego KSRR odbywać się będzie z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska oraz utrzymaniu wysokiego poziomu różnorodności biologicznej, zachowując prawo każdego obywatela do życia w przyjaznym i bezpiecznym dla zdrowia i życia otoczeniu o wysokiej jakości środowiska oraz zasadzie równego dostępu do zasobów środowiska. Założenie takie przyświeca także realizacji zadań ujętych w Programie Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020.

Podczas tworzenia *Programu rozwoju* dla gminy kierowano się założeniami opisanymi w powyższym dokumencie jako nadrzędnym. Zbieżność poszczególnych celów wykazano w tabeli nr 1.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Podstawą przygotowania *NPRGN* była konieczność stworzenia ram dla budowy w dłuższej perspektywie optymalnego modelu nowoczesnej materiał- i energooszczędnej gospodarki zorientowanej na innowacyjność i zdolnej do konkurencji na europejskim i globalnym rynku. Istotą Programu jest pobudzenie zmian skutkujących transformacją polskiej gospodarki w kierunku niskoemisyjnym przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Do Programu włączone zostały tylko te rozwiązania, które prowadząc do obniżenia emisyjności, będą jednocześnie wspierać rozwój gospodarczy i wzrost jakości życia społeczeństwa.

Celem głównym *NPRGN* jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi *NPRGN* są:

- niskoemisyjne wytwarzanie energii;
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami;
- rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo;
- transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności;
- promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji.

W *Programie rozwoju* ustalono cel operacyjny 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego wpisujące się w założenia wyżej opisanej strategii, a mianowicie: spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza oraz ochrona powietrza. Realizowane w ramach nich działania mają m.in. służyć rozwojowi energii ze źródeł odnawialnych.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 (SRWP 2020)

Przyjęte w dokumencie SRWP 2020 cele horyzontalne, z jednej strony warunkują, z drugiej zaś, wspierają możliwość skutecznego osiągnięcia celów strategicznych. Przyjęte cele strategiczne zakładają równoległe prowadzenie działań na trzech kierunkach, tak aby zapewnić odpowiednio:

1. Konkurencyjną gospodarkę.
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe.
3. Jakość życia.

Powyższe cele strategiczne dotyczą obszarów życia społeczno-gospodarczego regionu, w którym świadoma interwencja może zapewnić bieżącą poprawę sytuacji mieszkańców. Konieczna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest w układzie celów traktowana jako ważny czynnik zwiększający możliwość wzrostu konkurencyjnej gospodarki – szczególnie jej zielonych sektorów.

Działania i postępy w ramach jednego celu strategicznego wzmacniają możliwość osiągnięcia lepszych wyników w ramach pozostałych celów. Podstawą rozwoju regionu jest konkurencyjna gospodarka. To ona tworzy miejsca pracy i prowadzi do wzrostu zatrudnienia, wzrostu dochodów i dobrobytu.

Ponadto utrzymanie dobrej jakości środowiska uznano za kluczową determinantę wysokiej jakości życia mieszkańców regionu.

Podczas tworzenia *Programu rozwoju* dla gminy kierowano się założeniami opisanymi w powyższym dokumencie jako nadrzędnym. Zbieżność poszczególnych celów wykazano w tabeli nr 1.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017 (PGO)

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego, zgodnie z przepisami ustawy *o odpadach* obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na obszarze województwa oraz przywożonych na jego obszar, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, zużyte opony oraz odpady niebezpieczne, w tym pojazdy wycofane z eksploatacji, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, PCB, azbest, odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory. W gospodarce odpadami komunalnymi wskazano do osiągnięcia następujące cele do 2017 r.:

1. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
2. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
3. Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Wszystkie ujęte w PGO cele mają zapewnić właściwy stan środowiska naturalnego. Jest to zbieżne z założeniami *Programu rozwoju* dla gminy (w tym m.in. celem operacyjnym 1.2.). Podjęto w nim m.in. działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu gminy czy działania edukacyjne w zakresie gospodarki odpadami.

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej

„Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” – opracowywany jest dla strefy podlaskiej (kod strefy PL2002) w związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu w 2011 i 2012 r.

Program Ochrony Powietrza koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych ww. zanieczyszczeń, a także na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomów tych zanieczyszczeń co najmniej do poziomów dopuszczalnych/docelowych, przy czym działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie. Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w aglomeracji. Realizacja zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza ma na celu zmniejszenie stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomów dopuszczalnych/ docelowych i utrzymywania ich na takim poziomie. Będzie to możliwe m.in. dzięki realizacji następujących działań naprawczych:

- Modernizacja i remonty dróg na terenie strefy podlaskiej, w tym szczególnie likwidacja nawierzchni nieutwardzonych, gruntowych w strefie podlaskiej.
- Modernizacja systemu transportu publicznego obejmująca: Prowadzenie polityki cenowej opłat za przejazdy zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego (szczególnie dla przejazdów wielorazowych – bilety miesięczne, semestralne); Rozwój i zwiększenie udziału ekologicznego transportu publicznego - wprowadzenie niskoemisyjnych paliw i technologii.
- Rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej, w tym w pierwszym rzędzie: Budowa odcinków dróg rowerowych pozwalających na połączenie w jeden ciąg dróg już istniejących, szczególnie w centrum miasta; Budowa parkingów rowerowych, szczególnie zlokalizowanych w pobliżu kluczowych celów podróży (wyższe uczelnie, szkoły, urzędy administracji lokalnej i państwowej, obiekty kultury), a także w pobliżu węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej. Prawidłowa organizacja ruchu na styku ruch rowerowy - ruch samochodowy, pozwalająca na bezpieczne korzystanie z roweru.

- Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: korzyści jakie niesie dla środowiska korzystanie ze zbiorowych systemów komunikacji lub alternatywnych systemów transportu (rower, poruszanie się pieszo), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, - termomodernizacji, promocji nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.
- Zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miast i gmin, szczególnie poprzez: wprowadzanie nowych obszarów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych; nasadzenia krzewów na istniejących skwerach, zieleńcach rewitalizację istniejącej zieleni.
- Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej (szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych), zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), reorganizacji układu komunikacyjnego oraz wprowadzeniu stref ograniczonego ruchu samochodowego w ścisłym centrum miast, konieczności budowy ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż nowo budowanych dróg.
- Systematyczna wymiana starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe) lub włączanie budynków (prywatnych, użyteczności publicznej, warsztatów, zakładów usługowych, zakładów przemysłowych) do istniejących sieci ciepłowniczych oraz termomodernizacja budynków, w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.

W *Programie rozwoju* określono m.in. cele operacyjne związane z poprawą jakości powiązań komunikacyjnych – 1.1. oraz 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego. Podjęte w ramach nich działania i zadania (remonty i odnowa dróg, budowa lokalnych ciepłowni z przyłączami, instalacje oze w gospodarstwach domowych) przyczynią się do realizacji celów ujętych także w programie ochrony powietrza. Tym samym można uznać że cele ustalone w Programie rozwoju są zbieżne z celami wyżej opisanego programu.

Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2015-2018

Podstawą przyjętą w *Programie Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2015-2018* była zasada zrównoważonego rozwoju umożliwiająca efektywniejsze zagospodarowanie istniejącego potencjału gminy.

Cele i działania proponowane w *Programie* posłużyć mają do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych kierunków w *Programie* powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, poprawę warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Nadrzędnym celem strategicznym, wspomagającym zrównoważony rozwój, przyjętym w dokumencie, jest: *Zrównoważony rozwój gminy Gródek przy zachowaniu i promocji środowiska naturalnego oraz poprawy warunków życia mieszkańców*. Cel nadrzędny będzie osiągnięty za pomocą dziewięciu celi długoterminowych w ramach których wyznaczono także cele krótkoterminowe:

1. Ochrona powietrza atmosferycznego
2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych i powierzchniowych
3. Ochrona przyrody i krajobrazu
4. Promocja odnawialnych źródeł energii
5. Ochrona przed hałasem i polem elektromagnetycznym
6. Ochrona powierzchni ziemi
7. Ochrona przed poważnymi awariami przemysłowymi
8. Racjonalna gospodarka odpadami przyjazna środowisku
9. Edukacja ekologiczna

W *Programie rozwoju* określono m.in. cele operacyjne związane z poprawą jakości powiązań komunikacyjnych – 1.1. oraz 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego. Podjęte w ramach nich

działania i zadania (remonty i odnowa dróg, budowa lokalnych ciepłowni z przyłączami, instalacje oze w gospodarstwach domowych, budowa sieci wodociągowej) przyczynią się do realizacji celów ujętych także w programie ochrony środowiska dla gminy. Tym samym można uznać że cele ustalone w Programie rozwoju są zbieżne z celami wyżej opisanego programu.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek

Dokument ma za zadanie uporządkować i wytyczyć główne kierunki ładu przestrzennego jaki ma i będzie obowiązywać w gminie. Podstawowym celem rozwoju gminy to uzyskanie harmonijnego jej zagospodarowania w aspektach ekologicznym, funkcjonalnym, ekonomicznym, społecznym i technicznym na miarę aspiracji społeczności lokalnej i nieodbiegającym od poziomu wojewódzkiego.

Cele rozwoju przestrzennego gminy określono w zakresie dziewięciu najważniejszych obszarów:

1. Ochrona wartości i zasobów środowiska przyrodniczego;
2. Ochrona dóbr kultury;
3. Rozwój infrastruktury społecznej;
4. Rozwój gospodarczy gminy;
5. Kształtowanie struktury funkcjonalnej;
6. Rozwój komunikacji;
7. Rozwój infrastruktury technicznej;
8. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa;
9. Zadania władz w celu realizacji polityki przestrzennej;

W *Programie rozwoju* określono m.in. cele operacyjne związane z poprawą jakości powiązań komunikacyjnych – 1.1., 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego, 1.4. ochroną dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej, 2.4. wzrost poczucia bezpieczeństwa. Podjęte w ramach nich działania i zadania, przyczynią się do realizacji celów ujętych także w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Tym samym można uznać że cele ustalone w Programie rozwoju są zbieżne z celami wyżej opisanego dokumentu.

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
3	Dążenie do zwiększenia ochrony i poprawy stanu środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych.		+									
4	Zapewnienie stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.		+									
5	Zmniejszenie skutków powodzi i susz.		+									
6	Zapewnienie odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, która jest niezbędna dla zrównoważonego i sprawiedliwego korzystania z wód.		+									
7	Znaczna redukcja zanieczyszczeń wód podziemnych.		+									
8	Ochrona wód terytorialnych i morskich.		+									
9	Ochrona i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego.		+									
Cele	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030											
1	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Przyjętym kierunkiem działań w tym obszarze jest dostosowanie sektora gospodarki wodnej do		+									

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	zmian klimatu poprzez zapewnienie funkcjonowania w warunkach zarówno nadmiaru, jak i niedoboru wody. Planowane działania poprawią system gospodarki wodnej w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi.											
2	Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, szczególnie wrażliwych na zmiany klimatu. Konieczne są zatem działania dotyczące ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych, jak i odnoszące się do produkcji rolniczej i rybackiej.	+/-	+									
3	Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.	+										
4	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Wskazane jest prowadzenie właściwego monitoringu, ostrzegania, jak również reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości aglomeracji miejskich. Niezbędna jest również koordynacja na poziomie krajowym, szczególnie w kontekście zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności. Ponadto miejska polityka przestrzenna powinna uwzględniać zmiany klimatu (adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawałnych, mała retencja miejska oraz		+	+								

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	zwiększenie obszarów terenów zieleni i wodnych w mieście).											
5	Poszukiwanie i wdrażanie innowacji (organizacyjnych i technicznych) sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.	+	+	+								
6	Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (promowanie działań zwiększających wiedzę na temat ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu).		+									
Cele	Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016											
1	uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych		+									
2	aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska		+	+/-			+					
3	zarządzanie środowiskiem		+	+/-								
4	udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska		+				+					
5	rozwój badań i postęp			+/-								
6	odpowiedzialność za szkody w środowisku		+/-									
7	aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym			+								
Cele	Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko											
Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;												
1.1.	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni		+									
1.2.	Gospodarowanie wodami dla ochrony przed		+									

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	powodzią, suszą i deficytem wody											
1.3.	Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna		+									
1.4.	Uporządkowanie zarządzania przestrzennego		+/-									
Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię;												
2.1.	Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii		+									
2.2.	Poprawa efektywności energetycznej		+									
2.3.	Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych		+									
2.4.	Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej		+									
2.4.	Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umocnienie pozycji odbiorcy		+/-									
2.5.	Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii		+									
2.6.	Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich		+									
Cel 3. Poprawa stanu środowiska												
3.1.	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki		+									
3.2.	Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne		+									
3.2.	Ochrona powietrza, w tym ograniczenie		+									

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	oddziaływania energetyki											
3.4.	Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych		+/-									
3.5.	Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstania zielonych miejsc pracy		+									
Cele	Pakiet klimatyczno – energetyczny											
1	Redukcja gazów cieplarnianych o 20%		+									
2	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych o 20%		+									
3	Podniesienie o 20% efektywności energetycznej		+									
Cele	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego											
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionu												
1.1.	Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcyjnych											+/-
1.2.	Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększenia ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi			+		+		+		+		
1.3.	Budowa podstaw konkurencyjności województwa			+				+				
2. Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych												
2.1.	Wzmocnienie spójności w układzie krajowym	+/-										
2.2.	Wspieranie obszarów wiejskich o najniższych poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe			+		+	+	+			+	

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
2.3.	Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno -gospodarcze		+									
2.4.	Przezwyciężenie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE	+	+									
2.5.	Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach najniższej dostępności	+										
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie												
3.1.	Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej											+
3.2.	Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne									+/-		
3.3.	Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania											+/-
3.4.	Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej											+
Cele Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej												
1	Niskoemisyjne wytwarzanie energii		+									
2	Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami		+									
3	Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmującej			+								

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	przemysł, budownictwo i rolnictwo											
4	Transport niskoemisyjny w dystrybucji i mobilności	+										
5	Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji		+									
Cele	Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020											
1. Konkurencyjna gospodarka												
1.1.	Rozwój przedsiębiorczości			+								
1.2.	Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw			+/-								
1.3.	Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu						+	+	+			
1.4.	Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwoju						+	+	+			
1.5.	Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych		+									
1.6.	Nowoczesna infrastruktura sieciowa	+	+									
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe												
2.1.	Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym											+
2.2.	Poprawa aktywności inwestycyjnej województwa											+
2.3.	Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej											+
2.4.	Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej											+
2.5.	Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu	+										
3. Jakość życia												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
3.1.	Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych			+		+						
3.2.	Poprawa spójności społecznej									+		
3.3.	Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego								+			
3.4.	Ochrona środowiska o racjonalne gospodarowanie jego zasobami		+									
Cele		Program Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017										
1	Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.		+/-									
2	Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.		+/-									
3	Wypełnienie praktyki nielegalnego składowania odpadów.		+/-									
Cele		Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej										
1	Modernizacja i remonty dróg na terenie strefy podlaskiej, w tym szczególnie likwidacja nawierzchni nieutwardzonych, gruntowych w strefie podlaskiej.	+										
2	Modernizacja systemu transportu publicznego obejmująca: Prowadzenie polityki cenowej opłat za przejazdy zachęcające do korzystania z	+										

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	systemu transportu zbiorowego (szczególnie dla przejazdów wielorazowych – bilety miesięczne, semestralne); Rozwój i zwiększenie udziału ekologicznego transportu publicznego - wprowadzenie niskoemisyjnych paliw i technologii.											
3	Rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej, w tym w pierwszym rzędzie: Budowa odcinków dróg rowerowych pozwalających na połączenie w jeden ciąg dróg już istniejących, szczególnie w centrum miasta; Budowa parkingów rowerowych, szczególnie zlokalizowanych w pobliżu kluczowych celów podróży (wyższe uczelnie, szkoły, urzędy administracji lokalnej i państwowej, obiekty kultury), a także w pobliżu węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej. Prawidłowa organizacja ruchu na styku ruch rowerowy - ruch samochodowy, pozwalająca na bezpieczne korzystanie z roweru.	+/-										
4	Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: korzyści jakie niesie dla środowiska korzystanie ze zbiorowych systemów komunikacji lub alternatywnych systemów transportu (rower, poruszanie się pieszo), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z		+									

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocji nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.											
5	Zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miast i gmin, szczególnie poprzez: wprowadzanie nowych obszarów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych; nasadzenia krzewów na istniejących skwerach, zieleńcach rewitalizację istniejącej zieleni.	+	+									
6	Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej (szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych), zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), reorganizacji układu komunikacyjnego oraz wprowadzeniu stref ograniczonego ruchu samochodowego w ścisłym centrum miast, konieczności budowy ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych		+									

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
	wzdłuż nowo budowanych dróg.											
7	Systematyczna wymiana starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe) lub włączanie budynków (prywatnych, użyteczności publicznej, warsztatów, zakładów usługowych, zakładów przemysłowych) do istniejących sieci ciepłowniczych oraz termomodernizacja budynków, w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.		+									
Cele	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gródek na lata 2015-2018											
1	Ochrona powietrza atmosferycznego		+									
2	Racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych i powierzchniowych		+									
3	Ochrona przyrody i krajobrazu		+									
4	Promocja odnawialnych źródeł energii		+									
5	Ochrona przed hałasem i polem elektromagnetycznym	+										
6	Ochrona powierzchni ziemi		+									
7	Ochrona przed poważnymi awariami przemysłowymi		+									
8	Racjonalna gospodarka odpadami przyjazna środowisku		+									
9	Edukacja ekologiczna											
Cele	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek											

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		I cel strategiczny Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy				II cel strategiczny Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja społeczna				III cel strategiczny Poprawa promocji i współpracy		
		1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach	1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo rekreacyjnej	2.2. Wzrost aktywności i integracja społeczna	2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	3.1. Promocja wewnętrzna i turystyczna	3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	3.3. Rozwój form współpracy
1	Ochrona wartości i zasobów środowiska przyrodniczego		+									
2	Ochrona dóbr kultury				+							
3	Rozwój infrastruktury społecznej	+	+			+						
4	Rozwój gospodarczy gminy			+						+	+	+
5	Kształtowanie struktury funkcjonalnej	+	+									
6	Rozwój komunikacji	+										
7	Rozwój infrastruktury technicznej	+	+									
8	Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa								+			
9	Zadania władz w celu realizacji polityki przestrzennej	+	+									

Źródło: opracowanie własne.

5 ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1 POŁOŻENIE I KLIMAT GMINY GRÓDEK

Gmina Gródek położona jest w Polsce we wschodniej części województwa podlaskiego. Administracyjnie gmina należy do powiatu białostockiego i zlokalizowana jest w jego wschodniej części. Jej granica przebiega wzdłuż rzeki Świsłocz tworząc tym samym wschodnią granicę Polski z Białorusią i zarazem granicę zewnętrzną Unii Europejskiej. Od północy graniczy z gminami Krynki i Szudziałowo (powiat sokółski), od zachodu z gminami Zabłudów i Supraśl (powiat białostocki), i od południa z gminą Michałowo (powiat białostocki). Na terenie gminy znajduje się 36 sołectw. Gmina Gródek zajmuje powierzchnię 43 060 ha (429 km²) i jest największą gminą nie tylko powiatu białostockiego (14,44%), ale i województwa podlaskiego.

Mapa 1. Położenie gminy na tle powiatu białostockiego

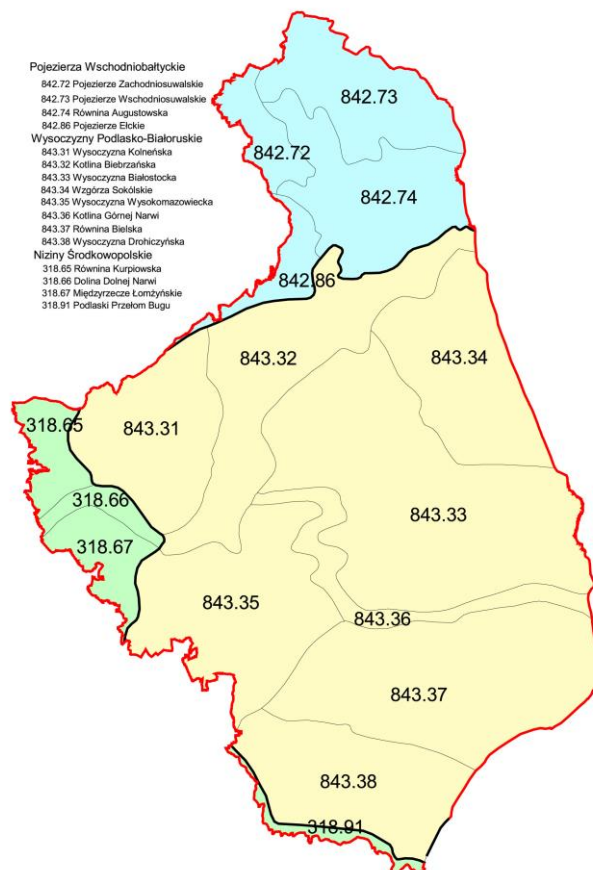
Źródło: www.gminy.pl

Gmina Gródek charakteryzuje się klimatem kontynentalnym posiadającym pewne cechy klimatu subborealnego, wynikiem którego są długie zimy, krótkie przedwiośnia, stosunkowo krótki okres wegetacji oraz najniższa średnia roczna temperatura na niżu. Średnia roczna temperatura powietrza to 6,5°C, i jest ona niższa o około 1,5°C od średniej rocznej temperatury powietrza w centralnej Polsce. Istotny wpływ na taką temperaturę powietrza wywiera trwająca od 100 do 120 dni zima. W miesiącu styczniu średnia temperatura powietrza wynosi ok. -4,2°C, natomiast temperatury letnich miesięcy wahają się w granicach 16-17,5°C i są bardzo zbliżone do temperatur powietrza w innych regionach kraju. W lipcu występują maksymalne temperatury powietrza, które wynoszą ok. 35,3°C, zaś minimalne temperatury odnotowuje się w styczniu (najniższa odnotowana temperatura to -30,0°C). Okres wegetacyjny wynosi 192 dni. Średnia roczna wilgotność względna utrzymuje się w granicach 81%. Dominują wiatry wiejące z kierunku zachodniego (20,4%) i południowo – zachodniego (17,5%).

5.2 KRAJOBRAZ, RZEŻBA TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski według J. Kondrackiego⁵, gmina Gródek położona jest w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Białostocka, makroregionu Niziny Północnopodlaskie, podprovincji Wysoczyzna Podlasko-Białowieska, prowincji Nizy Wschodniobałtycko-Białoruskiego.

Mapa 2. Mezoregiony na terenie województwa podlaskiego wg Kondrackiego-2000 r.

Źródło: Prognoza do SRWP 2020.

Pod względem tektonicznym obszar gminy znajduje się w obrębie wyniesienia Mazursko-Suwalskiego wchodzącego w skład platformy wschodnioeuropejskiej.

Podłoże czwartorzędu budują skały węglanowe górnej kredy wraz z osadami trzeciorzędowymi. Powierzchnia tego podłoża jest morfometrycznie zróżnicowana, co warunkuje zmienną miąższość utworów czwartorzędowych. Na terenie gminy osiągają one miąższość 150-230 m. Reprezentowane są one przez utwory zlodowaceń: podlaskiego, południowopolskiego, środkowopolskiego oraz lokalne zlodowacenia północnopolskie oddzielone osadami interstadialnymi.

Utwory zlodowacenia podlaskiego o miąższości 2-7 m to seria wodno-lodowcowych piasków i żwirów z otoczkami oraz poziomem piaszczystej gliny zwałowej (od 20 m miąższości). Utwory zlodowacenia południowopolskiego reprezentowane są przez naprzemianległe osady zastoinowe piaszczysto-żwirowe, gliny zwałowe, piaski i gliny fluwiogłacjalne oraz muły i ły. Wyżej zalegają osady interstadiału mazowieckiego wykształcone jako piaski i żwiry rzeczne oraz osady jeziorne z cienkimi wkładkami torfu.

Utwory zlodowacenia środkowopolskiego mają największy udział w budowie pokrywy czwartorzędowej gminy. Stadiał maksymalny tego zlodowacenia reprezentują piaski pylaste, mułki zastoinowe oraz piaski różnoziarniste przedzielone czterdziesto metrową warstwą piaszczystej gliny

⁵ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2011, s. 300-360.

zwałowej. Osady te pokryte są 15-20 metrowej miąższości utworami zastoinowymi – iłami, mułkami oraz 20-25 m miąższości utworami rzeczno jeziornymi i jeziornymi.

Stadiał północno-mazowiecki zlodowacenia środkowopolskiego reprezentują dwa poziomy fluwioglacjalnych piasków i żwirów (6-25 m) przedzielone 20-25 m warstwą gliny zwałowej oraz drobne piaski zastoinowe, mułki i ły warstwowe o miąższości nie przekraczającej 8 m. Do osadów tego stadiału należą również, występujące na powierzchni terenu gliniasto – piaszczysto – żwirowe utwory lodowcowe z głazami, gliny zwałowe oraz utwory budujące wzgórza czołowe morenowe i kemy.

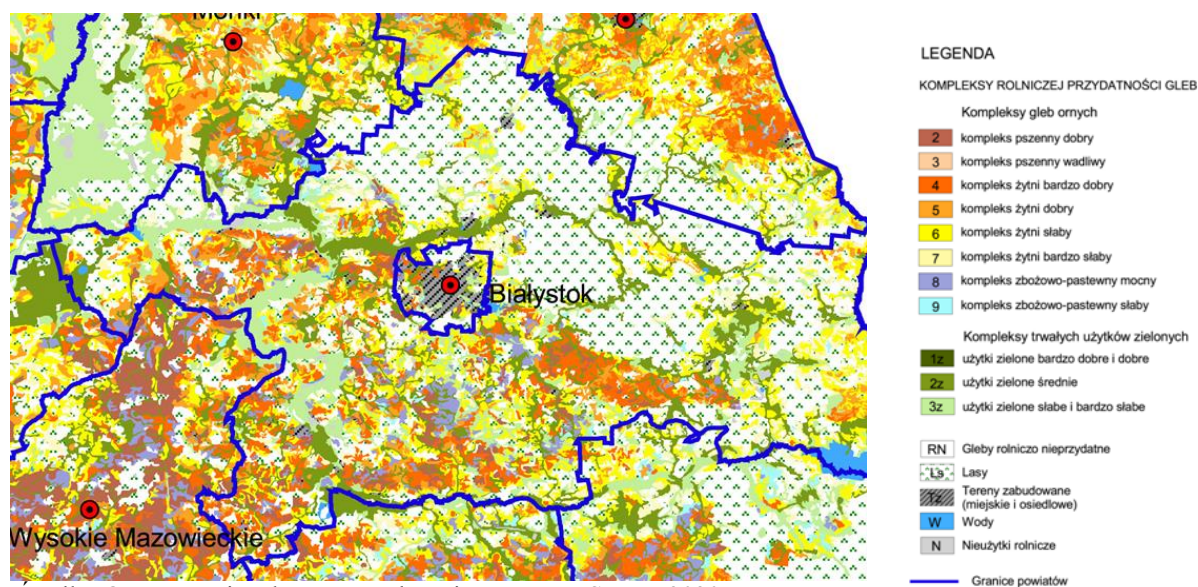
Utwory zlodowacenia północnopolskiego to 15-30 m miąższości seria piasków i żwirów rzecznych, budujących wyższe tarasy akumulacyjne w dolinach rzek Supraśl i Płoska oraz lokalnie – mułki i piaski jeziorne z wkładami torfu.

Holocen na terenie gminy Gródek reprezentują osady powstałe w dnach dolin rzecznych oraz zagłębieniach bezodpływowych i wytopiskowych na wysoczyznach. Są to drobne piaski, mułki i mady rzeczne oraz torfy i towarzyszące im warstwy gytii i kredy jeziornej oraz namuły torfiaste i piaszczyste. Miąższość osadów holocenijskich nie przekracza 5 m.

5.3 GLEBY

W podziale województwa podlaskiego na regiony glebowo-rolnicze obszar gminy Gródek położony jest w obrębie dwóch regionów: Michałowskiego i Supraskiego.

Mapa 3. Mapa glebowo-rolnicza powiatu białostockiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy SRWP 2020.

Region Michałowski zajmuje wschodnią część gminy i jest regionem gdzie dominuje rzeźba niskofalista, miejscami pagórkowata. W obrębie gruntów ornych przeważają słabe gleby piaszkowe kompleksów 6 i 7. Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej regionu podnoszą użytki zielone występujące w dużych zwartych konturach.

Region Supraski zajmuje zachodnią część gminy i jest typowym regionem leśnym (Puszcza Knyszyńska) gdzie lasy zajmują około 72% powierzchni. Grunty orne zajmują 14%, a użytki zielone – 13% powierzchni. Wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksów 6 i 7. Użytki zielone są słabej jakości (gleby bagienne i pobagienne) położone w dolinach rzek.⁶

⁶ Opracowano na podstawie: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gródek*.

Na terenie gminy nie występuje duże zróżnicowanie gleb. Dominują głównie gleby piaskowe różnych typów genetycznych. Północno-wschodnia część gminy bogata jest w gleby brunatne i kwaśne (Bw) z niewielkim udziałem czarnych ziem (D). Grunty orne należą do klas bonitacyjnych od IIIb do VIz, co obrazuje rysunek 10. Dominują gleby klas V (41,7%) - mało żyzne, słabo urodzajne i zawodne. Zaliczamy do nich, takie gleby jak: brunatne, rdzawe, płowe, bielcowe wytworzone z piasków i żwirów gliniastych, płytkie mady, rędziny i gleby kamieniste. Drugie w kolejności są gleby VI (38 %). Gleby te są słabe wadliwe i zawodne, plony uprawianych na nich roślin są niskie i niepewne. Do klasy VI zalicza się gleby rdzawe, bielcowe, rankery, płytkie rędziny, inicjalne, ciężkie mady podmokłe

W latach 2011-2014 w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Białymstoku przeprowadzono analizy fizyko-chemiczne i chemiczne gleb w powiatach województwa podlaskiego. Badania wykazały utrzymujący się znaczny udział gleb nadmiernie zakwaszonych (56% gleb miało odczyn bardzo kwaśny lub kwaśny). Wzrost zakwaszenia gleb jest jednym ze wskaźników jej chemicznej degradacji. Potencjalnymi źródłami zanieczyszczeń gleby na terenie powiatu (jak i gminy) są: wprowadzane do gleby nie oczyszczone ścieki komunalne, w szczególności z nieszczelnych szamb, chemizacja rolnictwa (nawozy sztuczne, pestycydy), emisje do atmosfery zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, urbanizacja i osadnictwo, zlokalizowane na terenie powiatu stacje paliw.

Teren gminy nie jest też narażony na osuwiska, brak w nim terenów zagrożonych osuwiskami jak i samych osuwisk.

5.4 ZASOBY NATURALNE

W gminie Gródek, wg *Bilansu zasobów kopali i wód podziemnych na koniec 2014 roku*, istnieje 7 udokumentowanych złóż kopalin, z czego 100% stanowią złoża kruszywa naturalnego. Wśród kruszyw naturalnych, największe znaczenie ma wydobycie piasku i żwiru.

W ramach udokumentowanych złóż kopalin kruszyw naturalnych w gminie można wyróżnić: złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁) - 3, złoża z których wydobycie zostało zaniechane - 1, złoża o zasobach eksploatowanych okresowo - 2 oraz złoża zagospodarowane - 1.

Największe zasoby geologiczne złóż piasków i żwirów w gminie zlokalizowane są na terenie miejscowości Kołodno.

Na obszarze gminy brak jest osuwisk jak i terenów zagrożonych osuwiskami.

5.5 WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

▪ wody powierzchniowe

Obszar gminy Gródek leży w zlewni rzeki Narew i Niemen. Przez północno-wschodnią część gminy przebiega dział wodny I rzędu oddzielający obie te rzeki.

Główną rzeką gminy jest Supraśl, która poprzez liczne dopływy i sieć rowów melioracyjnych, zbiera wody opadowe z 90% obszaru gminy. Lewymi dopływami Supraśli są: Dzierniakówka i Płoska; prawymi: Gleniówka, Grzybówka, Średnia, Radulinka i Słoja.

Dolina rzeki Supraśl w okolicach Gródka jest znacznie rozszerzona, o płaskim dnie i łagodnych zboczach. Na tym odcinku dolina jest silnie zatorfiona i pocięta gęstą siecią rowów melioracyjnych. Od wsi Piłatowszczyzna dolina Supraśli zmienia swój kierunek na północno – zachodni, jest znacznie zwężona i bardzo wyraźnie zaznaczona w terenie. Na tym odcinku rzeka silnie meandruje, tworząc przy tym liczne starorzecza.

Przez teren gminy przepływa też potok Kołodziejanka oraz kilka bezimiennych cieków i rowów melioracyjnych znajdujących ujście w rzece Świsłocz. Dolina rzeki Świsłocz na tym odcinku jest wyraźnie zaznaczona w terenie. Zbocza doliny są dość wysokie (35-40 m) i strome.

Na terenie Gródka istnieje kilka zbiorników wód powierzchniowych (okolice Wali).

Do zlewni o zasobach deficytowych zaliczyć należy rzekę Świsłocz, a dorzecze rzeki Supraśl do zlewni i niewystarczających zasobach wodnych.

Oceny jakości jednolitych części wód powierzchniowych dokonano na podstawie badań przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku w 2014 (Informacje o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego, WIOŚ, maj 2015 r.). W ramach monitoringu, na terenie gminy, przeprowadzono badania na rzekach: Supraśl, Płoska i Świsłocz. Wyniki pomiarów przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Ocena jakości wód rzek na terenie gminy Gródek w 2014 r.

Lp.	Nazwa punktu pomiarowego	Kod jcw	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZNY	STAN jcw
12	Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki	PLRW2000242616151	UMIARKOWANY		ZŁY
13	Płoska	PLRW200017261649	DOBRY		
18	Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa	PLRW80001962591	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY

Źródło: Informacja o stanie środowiska powiatu białostockiego. WIOŚ 2015 r.

Ocena jakości wód rzeki Supraśl od Dzierniakówki do Grzybówki, JCWP kod PLRW2000242616151

Ocena stanu ekologicznego jcw – wody zakwalifikowane do III klasy – stan umiarkowany. O klasyfikacji zadecydowało przekroczenie wartości dopuszczalnych stężenia fosforanów PO₄.

Stan jcw – oceniono jako zły.

Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Ocena jakości wód rzeki Płoska – JCWP kod PLRW200017261649

Ocena stanu ekologicznego jcw – wody zakwalifikowane do II klasy – stan dobry.

Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw nie jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Ocena jakości wód rzeki Świsłocz – JCWP kod PLRW80001962591

Ocena stanu ekologicznego jcw – wody zakwalifikowane do III klasy – stan umiarkowany. O klasyfikacji zadecydował wskaźnik biologiczny: makrofity.

Ocena stanu chemicznego jcw – wskazała stan dobry.

Stan jcw – oceniono jako zły.

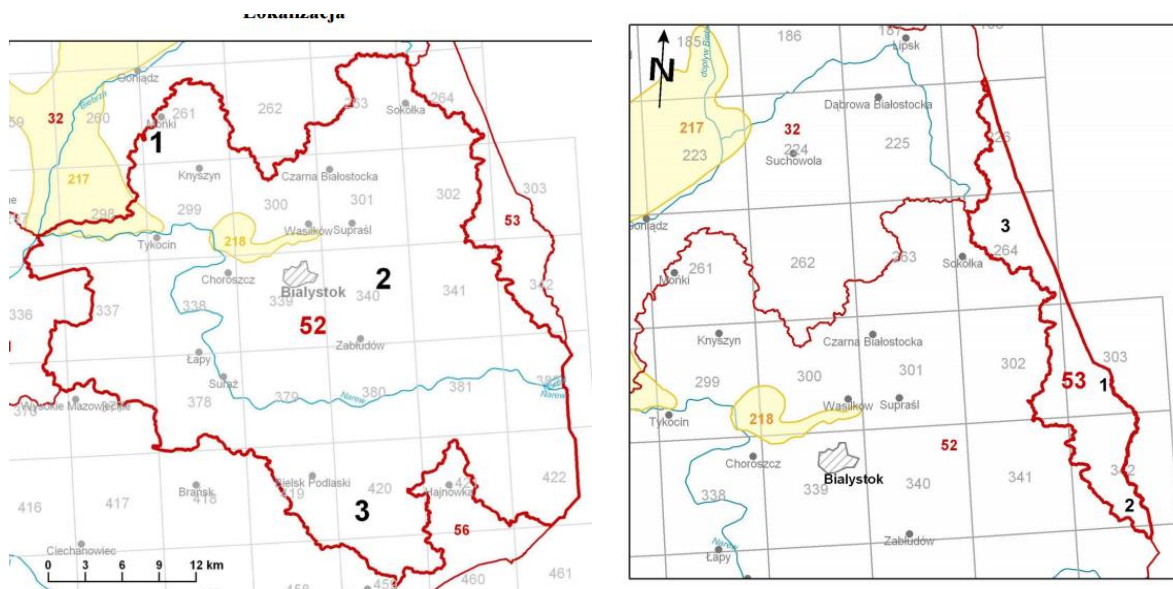
Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

▪ **wody podziemne**

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd obowiązującej od 2016 r.), gmina Gródek należy do JCWPd-52 i JCWPd-53, położonej w regionie Środkowej Wisły. Pod względem hydrologicznym na terenie gminy brak jest udokumentowanych zbiorników wód podziemnych. Najbliższy taki zbiornik zlokalizowany jest w okolicy rzeki Biebrza (GZWP 217 - Zbiornik „Pradolina Biebrzy”) o zasobach dyspozycyjnych 200 000 m³/d.

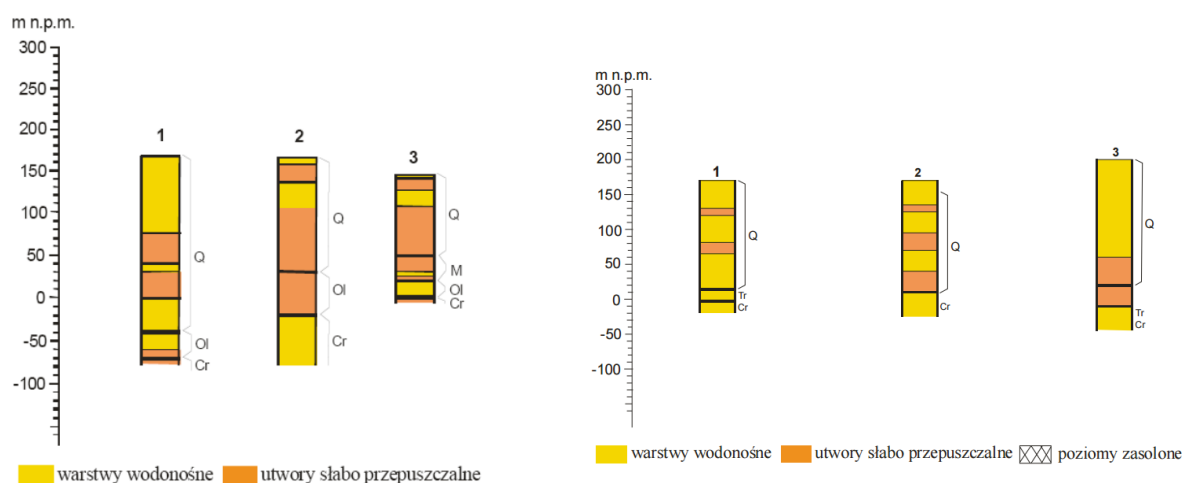
Na obszarze gminy nie udokumentowano, również występowania złóż wód leczniczych.

Mapa 4. Lokalizacja JCWPd-52 i 53.

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Mapa 5. Profile JCWPd-52 i 53

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych (nie są one jednak dobrze rozpoznane).

Występowanie wód trzeciorzędowych wiąże się ściśle z piaszczystą serią oligocenu i miocenu.

Utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy. W ich obrębie wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym. Wyróżniane poziomy wodonośne to: spągowy, międzymorenowy oraz przypowierzchniowy.

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie Gminy Gródek. Warstwy wodonośne tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry znajdujące się na znacznych głębokościach. Głębokość ujęć wodociągowych waha się od 43 m w Bobrownikach do 151 m w Gródku, a wydajność od 18 m³/h w Łużanach do 180 m³/h w Gródku.

Wody poziomu przypowierzchniowego występują w aluwialnych rzecznych oraz w utworach wodnolodowcowych. Poziom ten występuje w dolinach rzek: Supraśl, Dzierniakówka, Płaska, Gleniówka, Grzybówka, Radulinka, Słoja i Świsłocz oraz w dolinach mniejszych cieków i zagłębien

terenowych, a także na terenach wysoczyznowych zbudowanych z piaszczystych utworów wodnolodowcowych. Głębokość zalegania zwierciadła wody w dolinach rzecznych i zagłębieniach waha się w granicach 0,0-1,0 m, a w obszarach wysoczyznowych 0,8-1,5 m, stanowią one podstawowe źródło ujmowania wód w studniach kopanych. Wody tego poziomu podlegają dużym wahaniom zależnie od intensywności opadów i roztopów wiosennych.

Wody podziemne na terenie powiatu białostockiego (w tym i gminy Gródek) objęte są systemem Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. W 2012 r. na terenie powiatu w/w badaniami objęto dwie studnie w gminie Gródek (wg obowiązującego wówczas podziału na JCWPd 55 i 56 do końca roku 2015, w roku 2016 klasyfikacja uległa zmianie jak opisano wyżej). Wyniki badań przedstawiono poniżej.

Tabela 3. Jakość wody podziemnej na terenie gminy Gródek

Nr otworu	Miejscowość	Gmina	JCWPd	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Użytkowanie	Klasa jakości wody w punkcie	wskaźniki w III klasie	wskaźniki w IV klasie	wskaźniki w V klasie
1101	Gródek	Gródek	55	103	Zabudowa miejska luźna	II	-	-	-
1242	Zubry	Gródek	56	6,3	Zabudowa wiejska	I	-	-	-

LEGENDA

JCWPd – jednolita część wód podziemnych

nr otworu – nr punktu pomiarowego w bazie PIG

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych

I	wody bardzo dobrej jakości
II	wody dobrej jakości
III	wody zadowalającej jakości
IV	wody niezadowalającej jakości
V	wody złej jakości

Źródło: Informacje o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego. WIOŚ 2015.

Klasyfikacja elementów fizycznych stanu wód podziemnych w Gródku wskazała na II klasę – wody dobrej jakości w przypadku miejscowości Zubry wskazała na I klasę – wody bardzo dobrej jakości.

Wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia gminy Gródek w wodę do celów komunalnych i przemysłowych. W 2014 r. w gminie Gródek pobrano na potrzeby gospodarki narodowej i ludności 2626,7 dam³ wody. Zużycie wody na jednego mieszkańca gminy wynosiło w 2014 r. 15,7 m³.

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 55,2 km, przy 1186 przyłączach do budynków. Z sieci wodociągowej korzysta 70,7% ludności gminy.

Sieci kanalizacyjna na terenie gminy ma długość 26,9 km (652 przyłączy do budynków). W 2014 r. za pośrednictwem sieci odprowadzono 93 dam³ ścieków. Z sieci kanalizacyjnej korzysta blisko 45,6% mieszkańców gminy.

Według danych GUS (stan na koniec 2014 r.) na terenie gminy funkcjonowały 3 biologiczne komunalne oczyszczalnie ścieków. Łączna przepustowość projektowa biologicznych oczyszczalni ścieków, to 550 m³/d. Biologicznym procesom oczyszczania poddano w 2014 r. 105 dam³ ścieków.

Na terenie gminy funkcjonuje 1 stacja zlewni przeznaczone na nieczystości ciekłe dowożone ścieki z terenów nieskanalizowanych. Na tego rodzaju terenach funkcjonują 364 zbiorniki bezodpływowe i 77 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ogółem z oczyszczalni ścieków korzysta 3221 mieszkańców gminy.

5.6 ROŚLINY, ZWIERZĘTA, LASY I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

W gminie Gródek dominującą formą szaty roślinnej są lasy, które na terenie gminy występują głównie w północnej i północno-zachodniej części. Lasy te wchodzi w skład kompleksu leśnego Puszczy Knyszyńskiej. Gatunkiem dominującym w drzewostanie jest sosna z udziałem świerka, brzozy i olchy. Dominującym typem siedliskowym lasu jest bór mieszany świeży. Z pozostałych siedlisk znaczący udział ma bór świeży i las mieszany świeży.

Znaczna część lasów wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. W granicach gminy znajduje się 26,31 tys. ha powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych chronionych przez prawo (ok. 61% całej powierzchni gminy).

W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory brusznice, sosnowo-świerkowe bory mieszane świeże i trzcinnikowo – sosnowe bory mieszane świeże. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo-brzozowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łęgi jesionowo-olszowe i olszowo-świerkowe. Przeważają drzewostany w wieku 40-70 lat. Cechą charakterystyczną Puszczy Knyszyńskiej jest współistnienie zbiorowisk subborealnych oraz zbiorowisk o charakterze podgórskim. Interesujące są także śródleśne zbiorowiska turzycowe o wysokim stopniu naturalności. Na obszarze Puszczy jednym z najważniejszych gatunków lasotwórczych jest świerk, obecny przynajmniej jako domieszka na prawie wszystkich siedliskach leśnych.

Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich - ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.⁷

Fauna gminy jest bardzo bogata dzięki terenom puszczańskim. Do fauny o charakterze puszczańskim zaliczamy m. in. duże drapieżniki: wilk i ryś, jeleniowate: sarna, jeleń, łoś, a spośród ptaków np. orlika krzykliwego i puchacza. W puszczy występuje jedno z pięciu wolno żyjących stad żubra w Polsce. Sama Puszcza jest ostoją 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028 i E029. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

W okresie lęgowym gminę zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy, bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy, gadożer, cietrzew, dubelt, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł trójpalczasty, puchacz, sowa błotna, włochatka, kraska, zimorodek.

Będący na terenie gminy rezerwat przyrody Chomontowszczyzna stanowi ostoję wolno żyjącego stada żubrów. Warunki występujące w rezerwacie Jezioro Wiejki sprzyjają rozwojowi ptactwa lęgowego. Corocznie lęgnie się tu 26-29 gatunków ptaków.⁷

Rezerwat przyrody Rabinówka jest ostoją rzadkich i chronionych gatunków awifauny lęgowej, a w szczególności populacji cietrzewia, stanowi także bardzo dobrą ostoję zwierzyny, szczególnie jeleniowatych (sarna, jeleń, łoś).

5.7 OBSZARY CHRONIONE, W TYM OBSZARY NATURA 2000 I POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Na terenie gminy Gródek występują następujące formy ochrony przyrody:

➤ Obszar Natura 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003). Obszar obejmuje Puszcze Knyszyńską - dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Poszczególne części Puszczy noszą historyczne nazwy: Puszcza Błudowska, P. Knyszyńska, P. Kryńska, P. Maławicka, P. Odelska i P. Supraska. Walorem puszczy są liczne źródła oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi); niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy - dopływu Niemna. Na rzekach utworzonych jest kilka zbiorników zaporowych. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez torfowiska niskie i przejściowe. Na lokalnych wododziałach, w bezodpływowych zagłębieniach terenu, rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej torfowiska wysokie. W puszczy dominują drzewostany iglaste (ok. 80% powierzchni leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola

⁷ Opracowano na podstawie: B. Waclaw, Program Ochrony Środowiska Gminy Gródek na lata 2015-2018 – aktualizacja

uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie. Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska to rozległa kotlina, wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli, która przecina kotlinę w północnej jej części. Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże w wielu miejscach zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jezioro Gorbacz, a w części wschodniej jezioro Wiejki. Około 20% terenu niecki zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują również zakrzewienia wierzbowe.

Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), cietrzew (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł białogrzbisty (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włochatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Knyszyńska” (PLH200006). Ostoja Knyszyńska obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej, o mozaikowym krajobrazie, z licznymi torfowiskami. Przez projektowaną ostoję przebiega wododział zlewni Wisły i Niemna - do tej drugiej należą dorzecza Świsłoczy i uchodzącej do niej Nietupy. Główną rzeką Ostoi jest Supraśl, dopływ Narwi. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, występuje tu duże zagęszczenie różnorodnych form geomorfologicznych, takich jak kemy, ozy, doliny i baseny wytopiskowe. Względne wysokości wzniesień dochodzą do kilkudziesięciu metrów, a nachylenia stoków do 30 stopni. Najwyższe wzniesienia występują na Wzgórzach Świętojańskich, najniższe położone miejsca znajdują się w dolinie Supraśli. Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródła. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Około 1/5 obszaru ostoi zajmują różnego typu tereny hydrogeniczne - podmokliska i torfowiska. Około 50% obszarów hydrogenicznych jest zatorfiona, a wskaźnik zatorfienia oscylujący w granicach 10% wskazuje, że jest to jeden z najbardziej zabagnionych regionów w Polsce. Struktura powierzchniowa leśnych ekosystemów mokradłowych Puszczy Knyszyńskiej przedstawia się następująco:

- łągi na murszach (*Circaeo-Alnetum*, *Fraxinio-Ulmetum*, *Piceo-Alnetum*) - 1 418 ha
- olsy na torfach niskich - (*Carici elongatae-Alnetum*) - 1 948 ha
- brzeziny szuwarowe na torfach przejściowych (*Thelypteris-Betuletum*) - 408 ha
- bory mechowiskowe na torfach przejściowych i wysokich (*Carici chordorrhizae-Pinetum*) - 307 ha
- bór świerkowy na torfach niskich i przejściowych (*Sphagno-Piceetum*) - 910 ha
- bór bagienny na torfach wysokich (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Ledo-Sphagnetum*) - 475 ha.

W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory brusznikowe, sosnowo- świerkowe bory mieszane świeże i trzcinnikowo –sosnowe bory mieszane świeże. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo- brzozowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łągi jesionowo- olszowe i olszowo-świerkowe. Przeważają drzewostany w wieku 40-70 lat. Cechą charakterystyczną Puszczy Knyszyńskiej jest współistnienie zbiorowisk subborealnych (grąd *Tilio-Carpinetum*, grąd świerkowy *Tilio-Piceetum*, las mieszany wysoczyznowy *Melitti-Carpinetum*, świerczyna na torfie *Sphagno-Piceetum*, bór mechowiskowy *Caricichordorrhizae-Pinetum*) oraz zbiorowisk o charakterze podgórskim (grąd szczyrowy *Aceri-Tilietum*). Interesujące są także śródleśne zbiorowiska turzycowe o wysokim stopniu naturalności. Na obszarze Puszczy jednym z najważniejszych gatunków lasotwórczych jest świerk, obecny przynajmniej jako domieszka na prawie wszystkich siedliskach leśnych. Południowo-wschodnią część ostoi stanowi Niecka Gródecko-Michałowska o genezie wytopiskowej, w obrębie której dominują różnego typu mokradła. Tu zachowały się jedyne na terenach starogłacialnych północno-wschodniej Polski jeziora - oligotroficzne zbiorniki Gorbacz i Wiejki z wykształconymi przy brzegach płami mszarnymi. Tu znajduje się także zniszczone eksploatacją torfu, ale wciąż cenne, torfowisko wysokie Gorbacz.

Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich - ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*, dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych obszarów występowania w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnacz występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji *Chamaedaphne calyculata*, rośliny uważanej za relikw glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk *Canis lupus* i ryś *Lynx lynx*, a spośród ptaków np. orlik krzykliwy *Aquila pomarina* i puchacz *Bubo bubo*. Występuje tu jedno z pięciu wolno żyjących stad żubra *Bison bonasus* w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). W rez. Starodrzew Szyndzielski obserwowano w 2008 r. zgniotka cynobrowego. Występowanie *Oxyporos mannerheimii* wymaga potwierdzenia. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włośchatki *Aegolius funereus*, jarzabka *Bonasa bonasa* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina*, dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos*, muchołówki białoszyjej *Ficedula albicollis*, muchołówki małej *Ficedula parva* i trzmielojada *Pernis apivorus*. Na jedynym znanym polskim stanowisku występuje *Polyommatus eroides* (modraszki).

➤ Park Krajobrazowy

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK) powołany przez Wojewódzką Radę Narodową rozporządzeniem Nr XXVI/172/88 (Dz.U. Woj. Biał. z 1988 Nr 9 poz. 94). Przedmiotem ochrony jest obszar PKPK o powierzchni 74447 ha. Wokół Parku utworzona jest strefa ochronna - otulina o pow. 52255 ha. Obszary o bardzo dużych wartościach przyrodniczych w obrębie Parku objęte są ochroną konserwatorską w formach rezerwatów przyrody: Budzisk, Karczmisko, Krzemianka, Krzemienne Góry, Stara Dębina, Surazkowo, Jesionowe Góry, Stare Biele, Góra Pieszczana, Kulikówka, Woronicza, Międzyrzecze, Bahno w Borkach, Jałówka, Las Cieliczański, Krasne, Wielki Las, Starodrzew Szyndzielski, Kozłowy Ług, Taboły i Chomontowszczyzna. Podstawową sieć dolin rzecznych Parku tworzy rzeka Supraśl oraz mniejsze dopływy Sokółdy, Słoi, Płoski, Pilnicy, Czarnej, Czapielówki, Jałówki, Kulikówki. Lasy stanowią podstawowy element w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Parku, dlatego też podejmowane są działania na rzecz wzrostu stabilności i odporności zbiorowisk leśnych. Szczególną ochroną są objęte cenne obszary dolin rzecznych -torfowiska, mokradła, bagna. Dopuszczono jedynie do eksploatacji torfu leczniczego (borowiny) ze złoża „Podsokołka” na potrzeby lecznictwa uzdrowiskowego w Supraślu pod warunkiem stosowania metody nie zagrażającej istnieniu i funkcjonowaniu rezerwatu „Surazkowo”.

Wg informacji GUS (2014) PKPK zajmują powierzchnię 15 923,7 ha, co stanowi 59,01% obszarów prawnie chronionych.

➤ Obszar Chronionego Krajobrazu

W gminie Gródek zlokalizowano dwa obszary chronionego krajobrazu.

Wzgórza Sokólskie powołane przez Wojewódzką Radę Narodową rozporządzeniem Nr XII/84/86 z dnia 29.04.1988 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12 poz. 128). Obszar ten znajduje się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej. Rozciągnięty jest wzdłuż granicy polsko-białoruskiej od Krynek do okolic Bobrownik. Zajmuje powierzchnię 38 742 ha. Cechuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu. Wysokie wzgórza pochodzenia lodowcowego – moreny, kemy i ozy - upodabniają ten region do północnej suwalszczyzny, na której jednak występują dodatkowo jeziora.

Najwyższe wzniesienia, znajdujące się na wschód od Sokółki, dochodzą nawet do 235 m. n.p.m. W części południowej Obszaru dominują lasy – drzewostany wschodniego skraju P. Knyszyńskiej oraz młode lasy na ziemiach porolnych. Krajobraz urozmaicają malownicze rzeczki, z których najważniejsze, to Świsłocz (rz. graniczna) i Nietupa, będąca osią rezerwatu o tej samej nazwie. Część

północna Obszaru, mniej zalesiona, to tereny pagórkowate stanowiące mozaikę pól, łąk i niewielkich lasów. To również miejsce występowania knyszyńskich żubrów, dzięki którym krajobraz Wzgórz nabiera dodatkowych unikalnych cech. Stada tych zwierząt przebywając często na otwartych terenach upodabniają tę część Podlasia do prawdziwej amerykańskiej 'prerii z bizonami'. Krajobraz Wzgórz Sokólskich to nie tylko dzika przyroda i piękna, urozmaicona rzeźba terenu, ale także wpisane weń malownicze podlaskie wsie i miasteczka z tradycyjną drewnianą architekturą domostw, kościołów, cerkwi i meczetów.

Dolina Narwi powołana rozporządzeniem Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi" którego granice zostały zmienione uchwałą Nr III/21/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie zmiany Rozporządzenia Wojewody Podlaskiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi" Obszar obejmuje większą część Doliny Górnej Narwi - od granicy państwa do Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Narwiański Park Narodowy dzieli Obszar na dwie powierzchnie, które zajmują w sumie 41 862 ha. Dolina Narwi jest tu w znacznym stopniu zabagniona, a koryto rzeki rozdziela się na liczne odnogi, tworzące naturalny labirynt cieków wijących się wśród rozległych szuwarów i trzcinowisk. OCK Dolina Narwi to jedna z największych ostoi ptactwa wodno - błotnego w Polsce. Występują tu gatunki zagrożone w skali kraju i Europy, tj. wodniczka, dubelt, batalion, bocian czarny, świstun i zielonka. Do innych ptasich perełek tego Obszaru zaliczyć można takie gatunki jak: cyranka, krwawodziób, derkacz, bąk, rybitwa czarna i rzeczna, błotniak łąkowy, brzęczka, dudek, kulik wielki, rycyk, kropiatka, sowa błotna, podróżniczek i wodnik. Wśród roślin można tu spotkać takie gatunki objęte ochroną ścisłą jak np.: goryczka wąskolistna, grzybienie białe, kosaciec syberyjski, wielosił błękitny, goździk pyszny, grążel żółty, kukulka krwista i mieczyk dachówkowaty. Dominują zbiorowiska szuwarowe i łąkowe, gdzieśgdzie porośnięte kępami krzewiastych wierzb. Szczególnie cenne przyrodniczo są łąki ze stanowiskami kilku gatunków storczyków. Lasy to niewielkie kompleksy grądów, a w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki - łęgów wierzbowych, topolowych, jesionowych i olszowych. Na suchszych glebach rosną ubogie bory sosnowe lub występują murawy kserotermiczne, ciepłolubne i napiaskowe oraz fragmenty suchych wrzosowisk.

Wg danych GUS (2014) obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy zajmowały 10376,0 ha co stanowi 38,27% obszarów prawnie chronionych.

➤ **Rezerwaty przyrody**

Na terenie gminy Gródek znajdują się cztery rezerwaty przyrody.

Rabinówka rezerwat powołany przez Wojewodę Podlaskiego rozporządzeniem Nr 67/05 z dnia 02.12.2005 (Dz. Urz. Nr 257 poz. 2899). Jest on położony w południowo – zachodniej części Nadleśnictwa Waliły w okolicach wsi Mielezki - Kolonia przypomina ze względu na obfitość wody i typ roślinności, Kotlinę Biebrzańską. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie, ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny lęgowej, a w szczególności populacji cietrzewia, na terenie Niecki Gródecko – Michałowskiej. Typ rezerwatu - faunistyczny i torfowiskowy. Obszar "Rabinówki" stanowi bardzo dobrą ostoję zwierzyny, szczególnie jeleniowatych (sarna, jelen, łos).

Chomontowszczyzna rezerwat powołany przez Wojewodę Podlaskiego rozporządzeniem Nr 28/99 z dnia 10.08.1999 (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 26 poz. 411). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, głównie zbiorowisk lasów mieszanych bagiennych odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, oraz szeregu siedlisk borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów świeżych o różnym stopniu naturalności, stanowiących ostoję wolno żyjącego stada żubrów. Wśród płatów zbiorowisk leśnych spotyka się liczne otwarte, różnej wielkości zbiorowiska turzycowe i łąkowe. Z gatunków chronionych i rzadkich zasługujących na uwagę wymienić należy: podkolan biały, listera jajowata i sercowata, storczyk plamisty i szerokolistny, kruszczyk błotny i szerokolistny, wielosił błękitny i widłak wroniec.

Las Cieliczański rezerwat powołany przez MOŚNiL zarządzeniem z 25.06.1990 r. (Dz. Urz. M.P. 1990 Nr 31 poz. 248). Celem ochrony jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi, cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym reprezentowanymi głównie przez grady z rzadkim wiałem górskim, bory mieszane i olsy. Przez teren rezerwatu płyną leśne strumienie zasilane źródłiskami.

Jezioro Wiejki rezerwat powołany rozporządzeniem Wojewody Podlaskiego Nr 66/05 z dnia 2.12.2005 (Dz. Urz. Woj. Pod. 2005 Nr 257 poz. 2898). Jezioro Wiejki jest jednym z nielicznych pozostałości systemu jeziornego obszarów staroglacjalnych, związanych genetycznie z formami wytopiskowymi zlodowacenia środkowopolskiego. W obrębie jeziora występuje las brzoźowo – wierzbowy w inicjalnym stadium oraz ols porzeczkowy zbiorowiska te tworzą strefę okalającą.

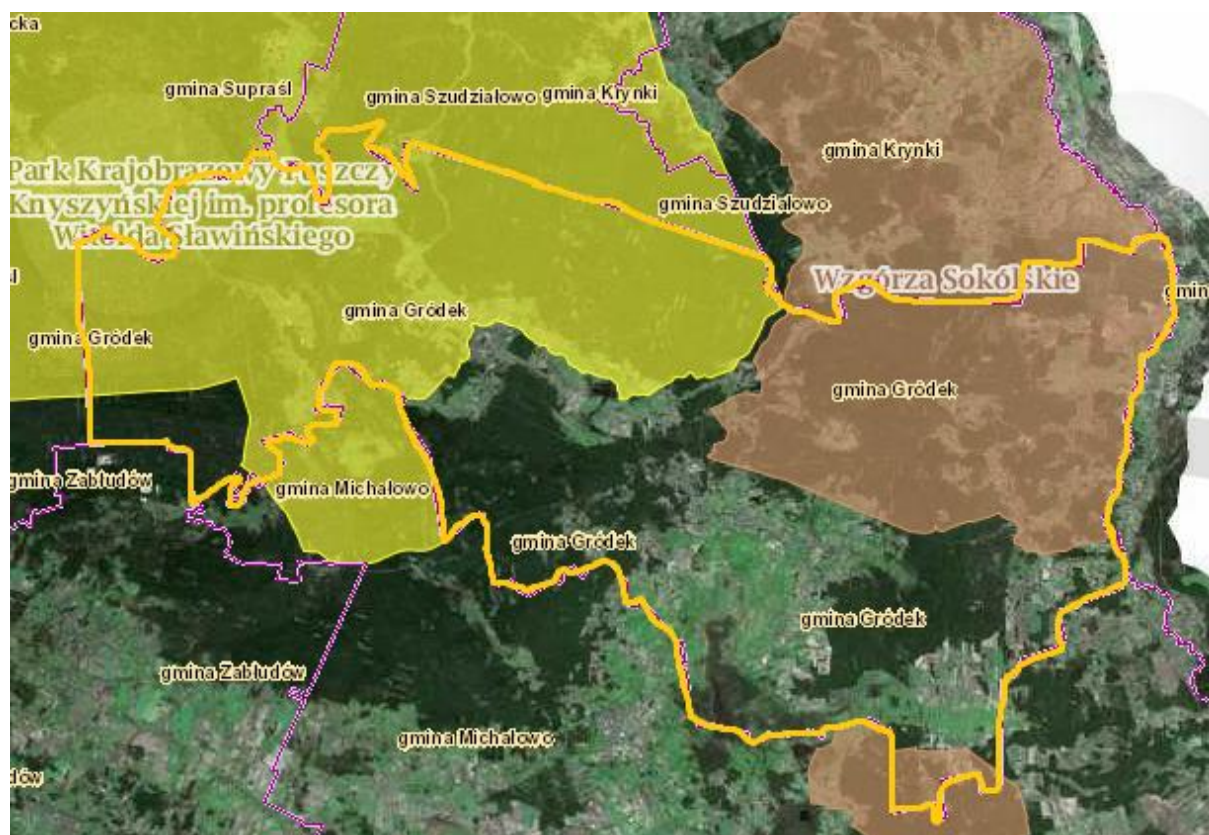
W obrębie zakrzaczeń brzoźowych w kierunku północno-wschodnim znajduje się rzadkie reliktowe stanowisko brzozy niskiej. Warunki występujące w rezerwacie sprzyjają rozwojowi ptactwa lęgowego. Corocznie lęgnie się tu 26-29 gatunków ptaków.

Wg danych GUS (2014) rezerваты przyrody na terenie gminy zajmowały 1 155,75 ha co stanowi 2,69% obszarów prawnie chronionych.

➤ Pomniki przyrody

Na terenie gminy powołano 23 pomniki przyrody. Większość z nich (22), to pojedyncze drzewa lub grupy drzew, natomiast 1- to grupa głazów położonych we wsi Waliły.

Mapa 6. Obszary chronione na terenie gminy Gródek (zasięg występowania parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu).

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Mapa 7. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Gródek.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Korytarze ekologiczne

Sieć powiązań przyrodniczych stanowi system obszarów chronionych w myśl przepisów krajowych, uzupełniony i w pewnym zakresie pokrywający się z obszarami objętymi ochroną w ramach sieci międzynarodowych. Obszary chronione uzupełniają tereny „zielone”, w tym kompleksy leśne, sieć hydrograficzna i korytarze migracji zwierząt. Utrzymanie i rozwój powiązań przyrodniczych, ich spójność i ciągłość jest istotnym warunkiem zachowania różnorodności biologicznej.

Przez teren gminy przebiegają dwa korytarze ekologiczne, które są ważnym łącznikiem obszarów Natura 2000 GKPN-3 Puszcza Knyszyńska oraz korytarz główny KPN-3B Puszcza Białowieska – Puszcza Knyszyńska.

Mapa 7. Przebieg korytarzy ekologicznych na terenie gminy Gródek

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

▪ Zielone Płuca Polski

Obszar gminy Gródek obejmuje unikatowe przyrodniczo tereny (około 63% powierzchni stanowią obszary unikalnej przyrody objęte różnymi formami ochrony prawnej) oraz charakteryzuje się niskim stopniem zanieczyszczenia środowiska, dzięki czemu cały obszar powiatu należy do „Zielonych Płuc Polski” (ZPP). Obszar ZPP obejmuje północno-wschodnią część kraju o powierzchni 63 234 km², na tym terenie mieszka około 4 mln ludzi. Administracyjnie obszar ZPP położony jest na terenie pięciu województw: warmińsko-mazurskiego (115 gmin), podlaskiego (118 gmin), północno-wschodniej części mazowieckiego (114 gmin) oraz części pomorskiego (6 gmin) i kujawsko-pomorskiego (33 gmin). Ogółem teren Zielonych Płuc Polski obejmuje 379 gmin oraz 57 powiatów

Mapa 8. Zasięg terytorialny ZPL

Źródło: Serwis internetowy Fundacja Zielone Płuca Polski – www.fzpp.pl

5.8 POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń na terenie powiatu białostockiego (w tym także gminy Gródek) są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego m.in. kotłownie lokalne, paleniska domowe, warsztaty rzemieślnicze, które emitują do powietrza zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania węgla, gazu ziemnego i paliw płynnych. Znaczący udział w emisji zanieczyszczeń mają także zanieczyszczenia komunikacyjne (droga krajowa relacji Białystok – przejście graniczne w Bobrownikach), takie jak: tlenki węgla, azotu i siarki, sadze oraz węglowodory. Zanieczyszczenia ze źródeł liniowych powodują także zapylenie wtórne poprzez ścieranie się nawierzchni dróg i opon pojazdów. Na poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu wpływ mają także zanieczyszczenia napływowe oraz lokalna emisja zanieczyszczeń do powietrza, jak również warunki klimatyczne i topografia terenu.

Mimo wzrostu liczby źródeł zanieczyszczenia powietrza, powiat białostocki (w tym także gmina Gródek) nadal charakteryzuje się stosunkowo niewielkim poziomem emisji. Na koniec 2014 r. na terenie gminy zlokalizowanych było 6 kotłowni w większych zakładach. Największe źródła emisji na terenie gminy zlokalizowane są na terenie zakładów (kotłownie): remiza strażacka w Gródku, Urząd Gminy i Gminne Centrum Kultury w Gródku, Bank Spółdzielczy w Gródku, Komunalny Zakład Budżetowy w Gródku, Szkoła Podstawowa w Załukach i Gesst Sp. z o.o. w Gródku.

Gmina Gródek została zakwalifikowana przez WIOŚ, do strefy podlaskiej (kod PL2002) obejmującej teren całego województwa, z wyłączeniem miasta Białystok.

Wykonywana corocznie „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego” wykazała za rok 2014 przekroczenia poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu z uwagi na kryterium ochrony zdrowia oraz stwierdzono przekroczenia poziomów celów długoterminowych dla ozonu (obszarem przekroczenia było miasto Łomża).

Poziomy stężenie pozostałych badanych wskaźników na terenie strefy podlaskiej, nie przekraczały poziomów dopuszczalnych dla poszczególnych zanieczyszczeń pod względem wymaganych celów (ochrona zdrowia, ochrona roślin).

5.9 HAŁAS

Klimat akustyczny gminy kształtuje głównie komunikacja drogowa oraz w niewielkim stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny o stosunkowo niedużym zasięgu.

W 2014 roku WIOS w Białymstoku prowadził badania poziomu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Czarna Białostocka, Zabłudów i Tykocin na terenie powiatu białostockiego. Zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego w porze dnia od 2,3 dB do 5,7 dB a w porze nocy od 7,1 dB do 10,7 dB.

Ponadto na terenie gminy w 2014 r. kontrolowano gospodarstwo rolne Waliły Dwór 10 przedmiotem kontroli interwencyjnej były uciążliwości hałasowe powstające w wyniku pracy agregatu prądotwórczego wykorzystywanego na potrzeby gospodarstwa. Przeprowadzone podczas kontroli pomiary hałasu nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych na terenie zabudowy zagrodowej.

5.10 NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Wśród tego typu zagrożeń wymienić można klęski o charakterze naturalnym: powódzie, huragany, trzęsienia ziemi, jak również katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi, zwane poważnymi awariami (np. uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, pożary). Zdarzenia związane z poważnymi awariami cechuje niepowtarzalność, losowość, wieloprzyczynowość i różnorodność bezpośrednich skutków. Ich skutkiem jest zagrożenie zdrowia i życia ludzi, degradacja środowiska i poważne straty gospodarcze. W związku z tym, że katastrofom nie można całkowicie zapobiec, istotne znaczenie ma przewidywanie ich skutków, opracowanie wcześniej właściwych planów ratowniczych, procedur postępowania, zapewnienie sił i środków, przygotowanie systemów powiadamiania.

Zagrożenia osuwiskami

Na podstawie informacji zawartych w systemie osłony przeciwsuwiskowej prowadzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie gminy nie ma osuwiska ani terenów zagrożonych osuwiskami.

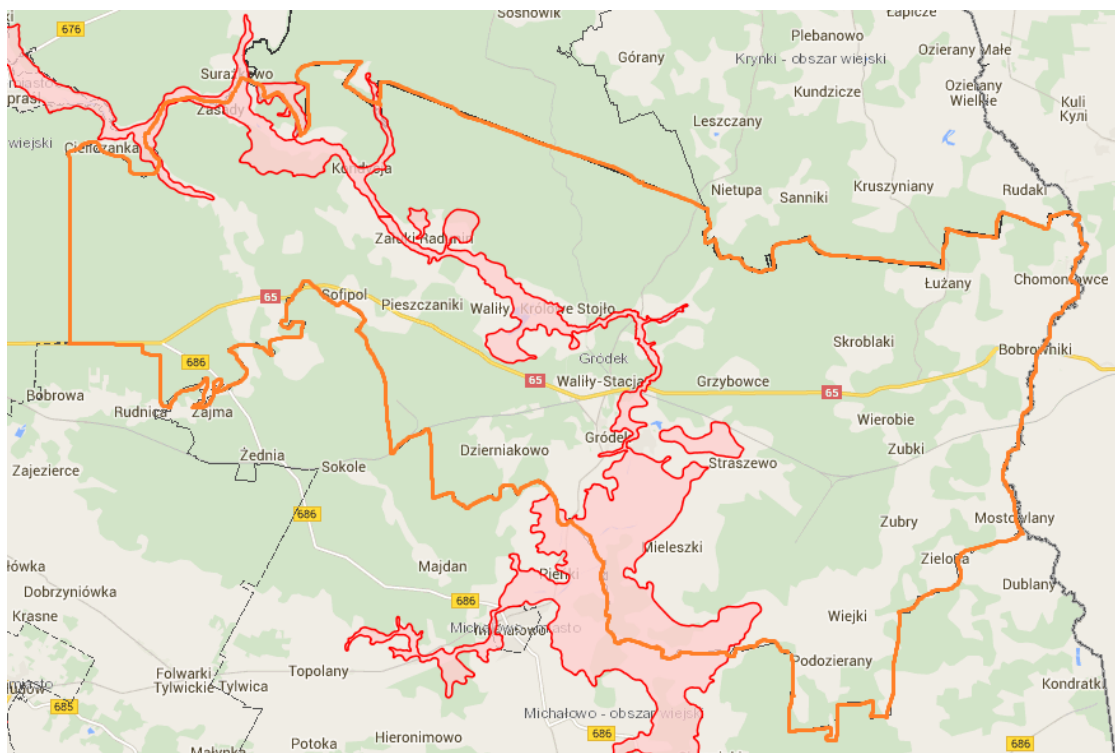
Zagrożenie powodziowe

W gminie Gródek zagrożenie powodziowe może wystąpić jedynie wzdłuż istniejących rzek, w partiach niższego terenu i jest powodowane okresowym wzbieraniem wód. W dolinie rzecznej, w okresie roztopów i spływów wiosennych może dochodzić do zalewania piwnic i parterów budynków mieszkalnych.

Z obliczeń rzędnych fali powodziowej dla byłego województwa białostockiego wynika, że największe zagrożenie falą powodziową istnieje na terenach położonych nad rzeką Supraśl w okolicach wsi Borki – zasięg fali powodziowej 129,35 m n.p.m. i w okolicy wsi Kondycja – zasięg fali powodziowej 130,25 m n.p.m.

Istotną rolę w zakresie ochrony przeciwpowodziowej spełnia szeroka i zatorfiona dolina rzeki Supraśl. W celu zmniejszania rozmiarów powodzi należy w ramach bieżącej konserwacji rzeki utrzymywać parametry koryt pozwalające na uzyskanie optymalnej przepustowości.

Mapa 10. Tereny w gminie zagrożone podtopieniami

Źródło: www.pig.gov.pl

Zagrożenie pożarami

Na terenie gminy Gródek lasy stanowią zwarte kompleksy leśne, co wzmaga zagrożenie pożarami na tym terenie. W przypadku powstania pożaru tereny leśne potęgują zagrożenie rozprzestrzeniania się ognia.

Zagrożenie pożarami wywołują także szlaki komunikacyjne i siedliska ludzkie. Poważne zagrożenie stwarzają także sami mieszkańcy, np. poprzez nielegalne wypalanie traw.

Zagrożenie wywołane gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi

Rodzaj czynnika wywołującego zagrożenie ze strony gwałtownych zjawisk atmosferycznych, w dużej mierze zależy od pory roku. Gwałtowne i obfite opady deszczu oraz gradu stanowią zagrożenie szczególnie w porze letniej. Opady deszczu mogą wówczas powodować wezbrania cieków wodnych, a w wyniku tego podtopienia i powodzie. Natomiast gwałtowne opady gradu niosą za sobą przede wszystkim zniszczenia upraw polowych. W okresie zimowym zagrożenie stwarzają gwałtowne opady śniegu, co może spowodować głównie utrudnienia komunikacyjne, a także zniszczenia roślin uprawnych i lasów.

Poza opadami atmosferycznymi zagrożenie stwarzają również towarzyszące im wiatry i burze. Silne wiatry mogą stać się przyczyną znacznych zniszczeń drzewostanów na terenach leśnych. Ponadto na skutek wystąpienia gwałtownych burz i wiatrów może dojść do uszkodzenia linii energetycznych, napowietrzanych linii telekomunikacyjnych, uszkodzeń budynków oraz utrudnień w ruchu komunikacyjnym wywołanych m.in. możliwością zalegania na drogach połamanych konarów drzew, a w skrajnych wypadkach także całych drzew wyrwanych przez wiatr.

Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym

Zagrożenia skażeniem promieniotwórczym należy się doszukiwać w obszarze znacznie wybiegającym poza teren gminy Gródek. Skażenie promieniotwórcze może być wywołane w wyniku awarii reaktorów jądrowych siłowni elektrowni atomowych, zlokalizowanych poza granicami kraju lub reaktorów jądrowych jednostek pływających po morzach północnych. W promieniu 250 km od granic Polski funkcjonują elektrownie jądrowe o łącznej mocy około 14,6 tys. MW, a w tym 20 bloków w 9

elektrowniach. Szczególne zagrożenie będzie miało miejsce w sytuacjach kiedy kierunki wiatrów w górnych warstwach atmosfery będą przebiegały od rejonu awarii urządzenia jądrowego na teren gminy.

Zgodnie z danymi Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej zagrożenie materiałami radioaktywnymi o największym zasięgu może nastąpić na skutek awarii reaktora w miejscowości Świerk (gmina Otwock, powiat otwocki). Reaktor znajduje się w Instytucie Energii Atomowej i jest jedynym eksploatowanym obiektem jądrowym w Polsce. Reaktor „Maria”, o mocy projektowej 30 MW, jest aktualnie eksploatowany na mocy nominalnej 21 MW. Reaktor „Ewa”, o projektowej mocy 10 MW, został wyłączony i jest obecnie używany do przechowywania wypalonego paliwa jądrowego. Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym na terenie Gródka wywołują także legalne i nielegalne przewozy materiałów rozszczepialnych głównymi szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez obszar gminy.

Awarie urządzeń i instalacji

Instalacje energetyczne, ciepłownicze, wodociągowe i kanalizacyjne mogą ulec uszkodzeniu w wyniku różnych czynników. Awaryjne tych urządzeń mogą utrudnić funkcjonowanie gospodarstw domowych, zakłócić, a nawet przerwać działalność zakładów pracy oraz utrudniać komunikację i prowadzenie działań ratowniczych.

Awarii mogą także ulec instalacje przemysłowe zlokalizowane na terenie gminy. W celu zapobieżenia tego typu zdarzeniom w zakładach produkcyjnych realizowane są inwestycje ograniczające możliwość wystąpienia poważnej awarii.

Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden zakład zakwalifikowany do zakładów o zwiększonym ryzyku – Operator Logistyczny Paliw Płynnych Płock, Baza Paliw Nr 15 w Narewce, Magazyn w Waliłach. Zakład w chwili obecnej – 2016, nie stanowi zagrożenia, ze względu na wyłączenie z eksploatacji. Zbiorniki są opróżnione i oczyszczone. Na podstawie wiadomości zawartych w *Informacji o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego*, WIOŚ 2015 nie stwierdzono uchybień mających wpływ na bezpieczeństwo jak i zagrożenie skażeniem środowiska.

Awarie chemiczne – ekologiczne w transporcie TSP (toksycznych środków przemysłowych)

Wśród toksycznych środków przemysłowych najpowszechniej przewożonymi są chlor, amoniak i siarka. Przewóz tych materiałów na terenie Gminy Gródek odbywa się głównym szlakiem komunikacyjnym – trasą granica państwa – Gołdap – Elk – Grajewo Białystok – Bobrowniki – granica państwa oraz Zajma – Michałowo – Jałówka (droga krajowa nr 65 i wojewódzka 686).

Na terenie Gminy Gródek mogą występować zagrożenia w transporcie o charakterze transgranicznym z powodu obecności przejścia granicznego w Bobrownikach. Na podstawie wiadomości zawartych w *Informacji o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego*, WIOŚ 2015 nie odnotowano poważnych awarii w transporcie kolejowym i samochodowym.

Awarie radiologiczne

Rozmiar zagrożenia uzależniony jest od rozmiaru awarii i aktualnych warunków atmosferycznych. Stały monitoring skażenia radiologicznego prowadzi Państwowa Agencja Atomistyki będąca członkiem Międzynarodowego Systemu Informacji Nukleonowej w tym także wczesnego ostrzegania.

Dyrektywa Rady 96/82/WE zwana potocznie dyrektywą "Seveso II" dotyczy sfery zapobiegania poważnym awariom przemysłowym i ograniczenia ich skutków.

5.11 WYJŚCIOWY STAN ŚRODOWISKA

W ramach podsumowania analizy istniejącego stanu środowiska oraz ułatwienia określenia konkretnych parametrów stanu wyjściowego, w niniejszym opracowaniu posłużono się metodyką przyjętą przez M. Kistowskiego (2002 r.), polegającą na określeniu wartości wskaźników stanu środowiska w trzech grupach: zasobów, presji antropogenicznej i jakości⁸, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wskaźniki stanu środowiska – stan wyjściowy

Wskaźniki		Jednostki	Gmina Gródek wartość 2014 r.
zasobów/walorów	Powierzchnia lasów gminnych	ha	27,29
	terenów zieleni	ha	14,8
	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	ha	26981,05
antropopresji	Ścieki odprowadzane ogółem	dam ³	93,0
	Odpady komunalne zmieszane zebrane ogółem	t	1495,53
	Zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	7,0
	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej ogółem	dam ³	2626,7
	Wielkości oczyszczalni komunalnych ogółem	RLM	3611
	Korzystający z instalacji wodociągowej	%	70,7
	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej	%	45,6
	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	-	0,5
jakości środowiska	Stan wód rzecznych	-	rz. Supraśl (pkt. Dzierniakówka do Grzybówki) – stan zły; rz. Płaska – stan dobry; rz. Świsłocz – stan zły
	Stan wód podziemnych	-	Nr otworu 1101 Gródek, Gródek – wody dobrej jakości; Nr 1242 Zubry, Gródek – wody bardzo dobre jakości;
	Stan jakości powietrza atmosferycznego	klasa	Przekroczenia normy pyłu PM _{2,5} oraz benzo(a)pirenu dla kryterium ochrony zdrowia i przekroczenia poziomu celów długoterminowych dla ozonu w strefie podlaskiej (Za przekroczenia opowiada miasto Łomża).

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, 2016, Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego w 2014 r., Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, 2015 r.

⁸ Kistowski M., 2002, Wybrane aspekty metodyczne..., op. cit., s. 55-72.

6 CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Program Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020 w swoim założeniu ma sprzyjać realizacji polityki regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej, w taki sposób, aby nie naruszyć równowagi przyrodniczej oraz jednocześnie sprzyjać przetwarzaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w *Programu*, cele oraz kierunki działań sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

Największy potencjalny wpływ na środowisko miałyby zaniechanie realizacji interwencji w kierunkach ściśle związanych z jakością środowiska, określonych w ramach celu strategicznego *1 Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy (cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych oraz cel operacyjny 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego)*. Z uwagi na fakt, że w projekcie *Programu* silny nacisk położono na wzrost jakości życia na terenie gminy, należy zaznaczyć że odstępianie od realizacji dokumentu, może spowodować stopniowe obniżanie się jakości życia ludzi, stanowiących jeden z elementów środowiska. Należy również zaznaczyć, że ważnym czynnikiem warunkującym wysoką jakość życia jest środowisko przyrodnicze zachowane w dobrym stanie.

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego brak realizacji *Programu*, szczególnie w zakresie rozwoju sieci oze oraz transportu, może doprowadzić do stopniowego wzrastania emisji zanieczyszczeń powietrza ze wspomnianych sektorów, w tym gazów cieplarnianych i pyłów. Zaniechanie rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności gospodarki oraz utrzymanie przestarzałych technologii, niewątpliwie spowoduje wzrost energochłonności oraz wzmożoną emisję zanieczyszczeń. Pozostawienie infrastruktury drogowej w obecnym stanie także wpłynie na pogorszenie stanu powietrza. Emisja transportowa zwiększy się w wyniku wzrostu liczby pojazdów samochodowych, przy jednoczesnym złym stanie technicznym dróg. Środowisko przyrodnicze pozostaje, co prawda w konflikcie z realizacją dużych inwestycji infrastrukturalnych, jednak biorąc pod uwagę możliwość działań minimalizujących, czy nawet kompensacyjnych, inwestycje związane z rozwojem infrastruktury mogą przynieść w końcowym efekcie pozytywne oddziaływanie na środowisko, w stosunku do aktualnego stanu (np. odciążenie lokalnych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez tereny zabudowane, upłynnienie ruchu – ograniczenie emisji zanieczyszczeń).

Odstąpienie od realizacji zamierzeń *Programu* byłoby prawdopodobnie niekorzystne także dla zachowania bioróżnorodności i stanu środowiska na obszarach chronionych. W wyniku braku realizacji działań w dziedzinach, o których wspomniano powyżej, mogłoby dojść do degradacji ekosystemów przyrodniczo cennych, a jednocześnie do zaburzenia równowagi ekologicznej i zakłócenia przepływu energii i materii w ekosystemie.

Ponadto brak realizacji dokumentu, jakim jest *Program rozwoju*, określonych celów i zadań gminy, mógłby doprowadzić do realizacji działań w sposób nieuporządkowany. Zakładając, że wszelkie działania przebiegałyby zgodnie z wymogami i przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska, można przypuszczać, że odstępianie od kompleksowej realizacji pozostałoby bez znaczącego wpływu na środowisko.

Natomiast przy założeniu, że w związku z brakiem realizacji *Programu rozwoju*, na terenie gminy nie miałyby miejsca żadne inwestycje, należałoby spodziewać się pogorszenia stanu środowiska.

7 STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM⁹

W zapisach *Programu rozwoju* środowisko, potraktowane jest jako potencjał rozwojowy gminy Gródek, co stanowi gwarancję dbałości o utrzymanie jego w dobrym stanie, a tam gdzie to możliwe dążenie do poprawy tego stanu. W związku z tym można zakładać, że ewentualne znaczące oddziaływanie na środowisko będzie ograniczane, bądź eliminowane, począwszy od wyboru najkorzystniejszego wariantu lokalizacyjnego, czy technologicznego poszczególnych inwestycji, po działania minimalizujące negatywne oddziaływane, jeśli zajdzie taka konieczność.

Obecność obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, objętych ochroną, na terenie gminy jest z jednej strony, barierą dla rozwoju dużych inwestycji. Skomplikowana procedura oceny oddziaływania i problemy z wyborem odpowiedniej, ze względów przyrodniczych, lokalizacji, osłabia konkurencyjność gminy. Z drugiej zaś strony unikatowa przyroda stanowi wielki potencjał do rozwoju wybranych form gospodarki (obiektów turystyki), ale jak dotychczas nie przynosi adekwatnych korzyści. Środowisko przyrodnicze na obszarze gminy ma stać się „motorem” do dalszego rozwoju - zielonych gałęzi gospodarki. Szczególny nacisk położono na poprawę jakości powiązań komunikacyjnych i ochronę środowiska przyrodniczego.

Na terenie gminy Gródek planowana jest budowa i rozbudowa infrastruktury liniowej, co zgodnie z przepisami prawa kwalifikowane jest do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹⁰. Z punktu widzenia oceny oddziaływania na środowisko, najistotniejsza jest analiza wpływu konkretnych inwestycji. W związku z tym na potrzeby niniejszej *Prognozy* przeanalizowano zapisy dokumentów sektorowych na szczeblu krajowym oraz prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Biorąc pod uwagę, że sektor transportu jest jednym z najbardziej konfliktowych w stosunku do wymogów ochrony środowiska, analizie poddano zapisy *Strategii Rozwoju Transportu* oraz *Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015*. Na podstawie powyższych dokumentów, jako obszary, które mogą być objęte znaczącym oddziaływaniem, wskazać należy planowane lokalizacje inwestycji drogowych.

W oparciu o wyniki *Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015*, należy zaznaczyć, że na terenie województwa podlaskiego, w tym także gminy nie stwierdzono żadnego korytarza drogowego, który jako całość byłby nieakceptowany pod względem oddziaływania na środowisko, a szczególności na obszary Natura 2000. W przypadku zadań, których lokalizacja koliduje z obszarami cennymi przyrodniczo, przy zastosowaniu określonych działań minimalizujących, nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania znaczącego¹¹.

W przypadku rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, na terenie gminy, istotne oddziaływanie na środowisko może wystąpić na etapie realizacji inwestycji. Przy założeniu, że ostateczny przebieg inwestycji, zastosowana technologia, sposób, czy termin prowadzenia robót, poprzedzone będą wnikliwą analizą oddziaływania na środowisko, można przypuszczać, że nie wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko. Należy zaznaczyć, że nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko w żadnym z wyznaczonych celów operacyjnych i przypisanych do nich działań i zadań. Biorąc pod uwagę zasoby środowiska naturalnego na terenie gminy Gródek oraz ich ogólnie dobry stan, przy prośrodowiskowych aspiracjach władz samorządowych, można założyć, że skutki realizacji *Programu rozwoju* nie przyniosą znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

⁹ Prognoza do *SRWP 2020*.

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2015, poz. 71).

¹¹ Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015, GDDKiA, Warszawa 2011, s. 479.

8 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, wśród najistotniejszych problemów należy wymienić, możliwość: pogorszenia się jakości wód powierzchniowych, obciążenie terenów cennych przyrodniczo i lasów nadmiernym ruchem turystycznym oraz występowanie uciążliwości związanych z przebiegiem dróg krajowych i wojewódzkich przez teren gminy Gródek.

W związku z projektowanym dokumentem należy również wziąć pod uwagę położenie gminy Gródek na obszarach cennych przyrodniczo w tym szczególnie Natura 2000 tj.: obszary specjalnej ochrony ptaków PLB200003 Puszcza Knyszyńska, obszaru ochrony siedlisk PLH200006 Ostoja Knyszyńska, OChK Dolina Narwi i Wzgórza Sokólskie, Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz rezerwatów przyrody: Rabinówka, Chomontowszczyzna, Jezioro Wiejki, Las Cieliczański.

W przypadku obszarów Natura 2000 do najważniejszych zagrożeń należy: intensywna gospodarka leśna, przesuszanie terenów mokradłowych i podmokłych, zanieczyszczenie wód, zaniechanie użytkowania rolniczego łąk oraz spadek poziomu wód gruntowych. W przypadku OChK i parku krajobrazowego najważniejsze zagrożenia, związane są z: likwidowaniem i niszczeniem zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nawodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; wydobywaniem na cele gospodarcze skał, wykonywaniem prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; lokalizowaniem obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkiem obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybnej). W przypadku rezerwatów przyrody do najważniejszych zagrożeń należy: nadmierny ruch turystyczny oraz obniżenie poziomu wód gruntowych.

Poza problemami bezpośrednio wynikającymi ze specyfiki gminy Gródek, przy sporządzaniu prognozy do *Programu rozwoju*, uwzględniono również problemy globalne, odnoszące się do jakości powietrza, czy też zmian klimatu.

Szczególne uwagę należy zwrócić na zadania związane z modernizacją i budową infrastruktury technicznej, które mogą charakteryzować się znaczącym wpływem na środowisko. Dotyczy to rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowościach położonych na obszarach Natura 2000 lub w bliskim sąsiedztwie obszarów chronionych. Możliwe, że ich realizacja wymagać będzie wykonania szczegółowych raportów o oddziaływaniu na środowisko. W tym przypadku inwestor podejmie wszystkie niezbędne kroki w celu wyeliminowania wszystkich negatywnych czynników (o ile takie wystąpią) mogących w jakikolwiek sposób wpłynąć na pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych, czy siedlisk gatunków roślinnych i zwierząt dla których ochrony wyznaczono ten obszar. Przy realizacji prac zostanie zastosowana najlepsza możliwa technologia.

W przypadku inwestycji związanych z modernizacją gminnej oczyszczalni ścieków, w celu zwiększenia jej efektywności w zakresie ochrony środowiska, mogą być przeprowadzane:

- ✓ wyposażanie/ doposażenie komór tlenowych w system napowietrzania drobno - pęcherzykowego z wykorzystaniem rusztów dyfuzorów w celu usuwania związków azotu;
- ✓ instalacje systemów napowietrzania ścieków (np. dmuchaw rotacyjnych itp.);
- ✓ usprawnianie systemu recykulacji ścieków i osadów;
- ✓ instalacje wysokosprawnego systemu odwaniania ścieków (np. wirówki itp.);
- ✓ montaż kontenerowych zlewni do odbioru ścieków dowożonych itp.

Najważniejszym zagrożeniem dla funkcjonowania obszarów cennych przyrodniczo oraz korytarzy ekologicznych jest przerywanie ich ciągłości przez infrastrukturę liniową (drogi) oraz wylesienie powierzchni i rozwój obszarów zurbanizowanych. Korytarze ekologiczne dla prawidłowego funkcjonowania muszą być pozbawione barier ekologicznych. Najczęściej bariery ekologiczne związane są z oddziaływaniem infrastruktury drogowej mają postać: barier fizycznych (fizyczne

utrudnienie przemieszczania się zwierząt w wyniku sztucznych modyfikacji terenu) oraz barier psychologicznych (polegające na płoszeniu zwierząt i unikaniu przebywania osobników w pobliżu dróg).

Ochrona korytarzy ekologicznych wymaga podjęcia szerokich działań związanych z zachowaniem ciągłości korytarzy dobrze funkcjonujących. Podstawowym narzędziem odtwarzania ich ciągłości jest prowadzenie zalesień obszarów rolnych w ramach realizacji programów zwiększania lesistości. Skuteczne zarządzanie korytarzami, w tym ochrona przed zabudową wymaga uwzględnienia ich przebiegów oraz wymogów ochronnych w planowaniu przestrzennym na szczeblu gminnym. Najważniejsze jest zarówno przy planowaniu, jak i modernizacji inwestycji drogowych unikanie konfliktów z przebiegiem korytarzy ekologicznych. Podejmowanie decyzji o lokalizacji powinno opierać się na uwzględnieniu wiedzy przyrodniczej i wykonaniu odpowiednich opracowań pozwalających wybrać najmniej szkodliwy przyrodniczo wariant.

Przejścia dla zwierząt oraz przepławki dla ryb są podstawową metodą minimalizacji barierowego oddziaływania dróg na dzikie zwierzęta i ryby. Przejścia bowiem spełniają dwie zasadnicze funkcje:

- ✓ stwarzają warunki umożliwiające bytowanie tych zwierząt, których areale osobnicze przecinają drogi – zwierzęta muszą mieć możliwość korzystania ze środowiska po obu stronach drogi;
- ✓ umożliwiają migrację, wędrówki i dyspersję osobników przemieszczającym się na duże odległości – kluczowa funkcja przejść dla zwierząt, szczególnie dla ochrony rzadkich gatunków o dużych wymaganiach przestrzennych.

Przejścia dla zwierząt powinny być budowane przy wszystkich nowo powstających drogach, czy ich modernizacjach. W zależności od rodzaju drogi można zastosować przejścia po jej powierzchni. Jest to najprostsze przejście polegające na pozostawieniu bez ograniczeń fragmentu drogi. Przejścia górne duże, tzw. mosty krajobrazowe lub zielone mosty. Budowanie ich zaleca się przede wszystkim dla przemieszczania się dużych ssaków kopytnych. Przejścia dolne duże, średnie i małe różniące się wielkością, przeznaczone dla przemieszczania się dużych, średnich lub małych ssaków pod powierzchnią drogi. Przejścia dla płazów lokalizowane na przebiegu szlaków sezonowych migracji, wykorzystywane prawie wyłącznie przez płazy.

W celu zmniejszenia śmiertelności zwierząt na drogach można również zastosować ograniczenie prędkości jazdy, aktywne systemy ostrzegawcze i systemy ograniczania prędkości jazdy, reflektory olśnieniowe i ogrodzenia ochronne. Istotne są też nasadzenia roślinności – ograniczające poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą. Nasadzenia tworzą miejsca schronienia, żerowania i rozrodu dla różnych organizmów. Należy uznać ze drzewa przydrożne są integralną częścią środowiska przyrodniczego oraz kształtują roślinność przydrożną, która ma wielostronne znaczenia. Spełniają funkcję hydrobiologiczną, jako filtr odgrywając istotną rolę w małej retencji, a także chronią tereny przed stratami wody w wyniku transpiracji. Stanowią naturalny filtr biologiczny oraz spełniają pozytywną rolę w unieruchomieniu licznych zanieczyszczeń. Szczególną uwagę należy również zwrócić na zadania remontami budynków, zwiększaniem poprawą ich bilansów energetycznych np. poprzez termomodernizacje. Budynki stanowią bowiem miejsca gniazdowania kilkunastu gatunków ptaków i nietoperzy. Dla kilku z nich jest to podstawowe miejsce lęgów. Prowadzone na szeroką skalę remonty, docieplenia i różnego typu modernizacje budynków powodują ograniczenie liczby miejsc lęgowych i stanowią jedną z głównych przyczyn zaniku ich populacji. Rozwiązanie w tej sytuacji stanowią skrzynki dla ptaków i nietoperzy (mogą być pod lub nadtynkowe). Muszą być one powieszone na odpowiedniej wysokości, różnicowej w zależności od gatunku, dla którego są przeznaczone. Dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi, skrzynki lęgowe należy wieszać w ten sposób, by pod nimi nie znajdowały się chodniki lub trawniki ale np. zadaszone wejście do klatki schodowej. Ze względu na różną konstrukcję budynków w każdym przypadku konieczna jest konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa nad prowadzonymi pracami. Jego zadaniem jest wskazanie najbardziej odpowiednich miejsc dla zamontowania skrzynek oraz ich liczby. W niektórych przypadkach można zastosować inne rozwiązania polegające na pozostawieniu niezabezpieczonych istniejących otworów wentylacyjnych, odpowiednio zabezpieczonych istniejących wnęk, pozostawiania wlotów do szczelin dylatacyjnych. Rozwiązania takie należy jednak każdorazowo uzgadniać ze specjalistą o ich przyjęcie nie powinno skutkować zmniejszeniem liczby dogodnych schronień w porównaniu z rozwiązaniami standardowymi.

Przy realizacji inwestycji wskazanych w *Programie rozwoju* zostanie zapewniona należyta ochrona zabytkom w myśl ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie opieki nad zabytkami (Dz.U. 2014 poz. 1446) oraz zgodnie z zapisami Programu opieki nad zabytkami powiatu białostockiego.

W zakresie ochrony krajobrazu proponowane działania i inwestycje będą prowadzone zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015, poz. 774), która obliguje lokalne samorządy do określonych działań oraz uwzględnienia przy opracowaniu dokumentów planistycznych wyników audytów krajobrazowych oraz granic krajobrazu priorytetowego.

Wszystkie z wyżej przedstawionych rozwiązań i działań służących ochronie środowiska na obszarach cennych przyrodniczo, zostaną wzięte pod uwagę w związku z inwestycjami gminy, w latach 2015-2020, będą dopasowane do rodzaju zagrożenia oraz możliwości finansowych.

Ponadto podjęte zadania i działania wpłyną pozytywnie na realizację założeń ujętych w dokumentach wyższego szczebla w tym szczególnie na realizację założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej.

9 PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA

W przypadku ustaleń *Programu* nie uzasadnione byłoby zalecenie odstąpienia od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań. Rezygnacja z wdrażania tego dokumentu, jako kompleksu celów i działań, byłaby dla jakości środowiska przyrodniczego i życia mieszkańców rozwiązaniem mniej korzystnym niż potencjalne znaczące oddziaływania.

Podstawowym celem sporządzenia niniejszej prognozy jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń *Programu* na środowisko oraz życie i zdrowie mieszkańców. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie priorytetów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie jedynie ogólnej ich oceny.

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nakłada obowiązek sporządzenia takiego dokumentu.

W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych inwestycji zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko. W ramach procedury oś przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych inwestycji, a także ewentualne działania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.

Oceny oddziaływania ustaleń *Programu* dokonano za pomocą matrycy. Pod uwagę wzięto wpływ celów i zadań zawartych w opracowaniu na poszczególne komponenty środowiska, zgodnie z art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.), a w tym:

- obszary chronione,
- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych kierunków działań oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska,;

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Tabela 5. Matryca wpływów ustaleń Programu rozwoju na poszczególne elementy ochrony środowiska

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel strategiczny 1. Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy														
Cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych														
Przebudowa drogi powiatowej Zubry – Wiejki	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Waliły	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi gminnej - ul. Lisia w Waliłach-Stacji	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi gminnej w Bobrownikach	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej Bobrowniki - Chomontowce	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi gminnej - ul. Młynowa w Gródku	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Załuki	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Budowa oświetlenia na ul. Rzemieślniczej	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Budowa i modernizacja oświetlenia we wsiach: Pieszczaniki, Sofipol, Przechody	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi w miejscowości Słuczanka	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej Łużany - Bobrowniki	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi gminnej do miejscowości Łużany	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej do miejscowości Borki	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa ul. Fabrycznej, Południowej i Przechodniej w Gródku	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa ul. Kwiatowej, Zaulek, Podleśnej i Spacerowej w miejscowości Waliły-Stacja	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa ul. Pięknej w miejscowości Waliły-Stacja	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej Zubry – Zubki	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa ul. Cmentarnej, Ogrodowej, Wąskiej i Spółdzielczej w Gródku	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej w Raduninie	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Pieszczaniki	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa drogi gminnej - ul. Sucha w Waliłach-Stacji	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Przebudowa ul. Kolejowej w miejscowości Waliły-Stacja	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Cel operacyjny 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego														
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Zarzeczany, Waliły-Stacja w ulicach: Kwiatowa, Zaulek, Podleśna i Spacerowa.	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Gródku	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Budowa wodociągu z Załuk do Podzałuk	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w Gródku	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Budowa z rur preizolowanych osiedlowych sieci ciepłowniczych z przyłączeniami	0	+	+	+	+	0	0	+	0	0	+	+	0	0
Przebudowa zestawu pomp obiegowych w kotłowni KZB	0	+	+	+	+	0	0	+	0	0	+	+	0	0
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozbudowa linii wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Pięknej w Waliłach – Stacji	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Budowa linii wodociągowej Downiewo – Królowy Most – Kołodno	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Budowa wodociągu w Straszewie i Bielewiczach	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Rozbudowa i przebudowa budynku Urzędu Gminy Gródek	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	0	0
Budowa przydomowych oczyszczalni	0	+	+	0	0	+	+	0	+	0	0	+	0	0
Instalacje OZE w gospodarstwach domowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii: kolektory, fotowoltaika, MEW (ok. 80 szt.)	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	0	0
Edukacja i promocja ekologiczna (promowanie OZE, zmiany systemów ogrzewania na bardziej przyjazne środowisku, podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, promocja zdrowego stylu życia, organizowanie szkoleń w zakresie ochrony środowiska i ekologii dla uczniów, mieszkańców, rolników w zakresie nawożenia i użytkowania łąk, organizacja konkursów ekologicznych, wydawanie informatorów i ulotek dla mieszkańców i turystów).	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wymiana rur azbestowych wodociągowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel operacyjny 1.3. Wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach														
Stworzenie systemu zachęt finansowych, systemu ulg i zwolnień z podatków lokalnych oraz wspieranie doradztwa dla lokalnych przedsiębiorców i pomocy w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie realizacji szkoleń na temat możliwości pozyskiwania środków finansowych na działalność gospodarczą.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie produkcji pozarolniczej, wykorzystującej istniejące zasoby i	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
położenie gminy: drewno, runo leśne, transport, budownictwo, usługi specjalistyczne i inne.														
Promocja postaw przedsiębiorczych i idei samozatrudnienia, m.in. poprzez tworzenie banku pomysłów na biznes na terenie gminy.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie współpracy producentów rolnych na rzecz poszerzenia rynków zbytu, organizacji skupu, przetwórstwa i sprzedaży artykułów rolniczych. Wspieranie tworzenie grup producenckich rolników.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej														
Prowadzenie badań archeologicznych na terenie Góry Zamkowej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+
Kompleksowe zagospodarowanie Góry Zamkowej (infrastruktura techniczna i informacyjna) oraz terenów wokół obiektu dziedzictwa kulturowego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+
Przebudowa ul. Błotnej i ul. Zamkowej w Gródku, stanowiących część zabytkowego założenia urbanistycznego.	0	0	+	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0
Wsparcie rozwoju stałej bazy gastronomicznej (ulgi podatkowe, pozyskanie inwestora, pomoc administracyjna) oraz mobilnych punktów gastronomicznych i usług cateringowych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Opracowanie spójnej oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej, wspólnie z podmiotami prywatnymi i innymi gminami (wspólny kalendarz imprez).	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Opracowanie nowych produktów turystycznych: kulturalnych i sportowych, w tym umożliwiających wydłużenie sezonu turystycznego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych atrakcji turystycznych na obszarze gminy, np: wypożyczalnie sprzętu rowerowego, punkty gastronomiczne z lokalnymi daniami, park linowy, ścianka wspinaczkowa, muzea, inne.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Tworzenie gródeckich produktów regionalnych i lokalnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Rozwój szlaków turystycznych oraz budowa małej infrastruktury turystycznej na wybranych szlakach	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel strategiczny 2. Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja i integracja społeczna														
Cel operacyjny 2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo – rekreacyjnej														

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Zapewnienie większej dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wsparcie małych szkół kształcenia ogólnego w zakresie kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Remont elewacji zewnętrznej kościoła w Gródku	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Remont wnętrza cerkwi w Mostowlanach	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Przebudowa świetlic wiejskich na terenie gminy Gródek w miejscowościach: Wiejki, Bielewice, Nowosiółki, Załuki, Podozierany	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Budowa placów zabaw w miejscowościach gminy	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Budowa pełnowymiarowej hali sportowej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Doposażenie szkół w niezbędny sprzęt komputerowy oraz w sprzęt do nowoczesnych technik przekazu wiedzy.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz wsparcie rozwoju kompetencji kadry zarządzającej placówkami edukacyjnymi.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Rozwój oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz programów edukacyjno-profilaktycznych, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i umiejętności oraz hobbystycznych (kursy językowe, zajęcia wyrównawcze dla dzieci wspomagające proces nauki, zajęcia z edukacji ekologicznej, szkolenia z zakresu dietetyki, inne)	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 2.2. Wzrost aktywności i integracji społecznej														
Utworzenie i prowadzenie świetlic środowiskowych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Dostosowanie budynku Zespołu Szkół w Gródku do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Dostosowanie budynku Gminnego Centrum Kultury w Gródku do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Aktywizacja dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wsparcie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami świadczonych w lokalnej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
społeczności														
Integracja międzypokoleniowa (spotkania, warsztaty, konkursy wspierające udział osób w różnym wieku we wspólnych projektach).	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Tworzenie socjalnych jednostek gospodarczych (spółdzielnie socjalne, sklepy socjalne, inne).	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizowanie prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, robót publicznych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i psychologicznej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Bezpłatna pomoc prawna i psychologiczna dla osób z problemami społecznymi.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców.														
Badanie potrzeb mieszkańców w zakresie usług doradczo-szkoleniowych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie programów udzielania podmiotom i pracownikom pomocy finansowej na zakup usług edukacyjnych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Budowanie platformy współpracy instytucji oświatowych, NGO i innych organów publicznych z głównymi pracodawcami w gminie (staże, praktyki, stypendia).	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Promocja elastycznych form pracy, tj. telepracy, pracy zdalnej, pracy czasowej oraz samozatrudnienia.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Szkolenia i warsztaty z diagnozowania umiejętności życiowych i zawodowych, pobudzania kreatywności.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Realizacja szkoleń zawodowych (zanikające zawody, rękodzieło, artystyczne, inne).	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa														
Wspieranie rozwoju działalności w zakresie usług zdrowotnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Zapewnienie mobilnych punktów medycznych umożliwiających podstawowe porady i badania.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie realizacji programów profilaktyki skierowanych na choroby	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
cywilizacyjne i specyficzne problemy zdrowotne, w tym: profilaktyka wśród dzieci, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego.														
Infrastruktura usług senioralnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Instalacja monitoringu w wybranych lokalizacjach o zwiększonym ryzyku.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel strategiczny 3. Poprawa promocji i współpracy														
Cel operacyjny 3.1. Promocja wewnętrzna i turystyka														
Wydanie monografii Gminy Gródek	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizacja konkursów promujących gminę, np: konkurs fotograficzny, konkurs na poprawę estetyki wsi, konkursu na bloga o gminie Gródek, inne	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Działania na rzecz podniesienia poczucia tożsamości lokalnej, m.in. poprzez realizację projektu „Diaspora Gródecka”	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Opracowanie spójnej informacji o ofercie kulturalnej, sportowej i turystycznej, wspólnie z podmiotami prywatnymi i innymi gminami (wspólny kalendarz imprez).	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizacja punktu informacji turystycznej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Prowadzenie serwisu gminnego w postaci strony internetowej Gminy Gródek	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel operacyjny 3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców														
Stworzenie gminnego banku danych o gruntach i nieruchomościach możliwych do pozyskania w celach biznesowych i mieszkaniowych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Opracowanie materiałów promocyjnych dotyczących lokalnego potencjału biznesowego i korzyści wynikających z zamieszkania na terenie gminy.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizacja cyklicznych spotkań Wójta z przedsiębiorcami pod hasłem „Otwarcie Urzędnicy, Otwarcie Przedsiębiorcy”.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Prowadzenie na stronie internetowej gminy zakładki skierowanej do przedsiębiorców.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizacja cyklicznego konkursu o nagrodę Wójta za osiągnięcia na rzecz Gminy Gródek.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel operacyjny 3.3. Rozwój form współpracy														
Tworzenie platformy współpracy: biznesu, organizacji non-profit i administracji samorządowej oraz instytucji oświatowych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspólna realizacja projektów oraz aplikowanie o środki zewnętrzne: gminy, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Rozwijanie współpracy ze szkołami spoza gminy, uczelniami wyższymi, gminami partnerskimi i organizacjami pracodawców.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Rozwój form współpracy z partnerami zagranicznymi.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Zaktywizowanie młodzieży, m.in. poprzez powołanie Młodzieżowej Rady Gminy.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 6. Ocena charakteru proponowanych działań i zadań Programu rozwoju

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Cel strategiczny 1 Wzrost atrakcyjności gospodarczej gminy	
Cel operacyjny 1.1. poprawa jakości powiązań komunikacyjnych	
Przebudowa drogi powiatowej Zubry – Wiejki	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Waliły	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi gminnej - ul. Lisia w Waliłach-Stacji	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Przebudowa drogi gminnej w Bobrownikach	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi powiatowej Bobrowniki - Chomontowce	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi gminnej - ul. Młynowa w Gródku	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię,</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Załuki	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa oświetlenia na ul. Rzemieślniczej	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa i modernizacja oświetlenia we wsiach: Pieszczaniki, Sofipol, Przechody	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat; Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego przyczyni się do zwiększenia</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>bezpieczeństwa we wskazanych wsiach. Zastosowanie oświetlenia z wykorzystaniem np. odnawialnych źródeł energii (np. kolektorów słonecznych czy paneli fotowoltaicznych) dodatkowo wpłynie na ograniczenie emisji do powietrza, co pozwoli na lepsze zarządzanie energią w gminie.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego. Jednakże z uwagi na położenie wsi, w obszarach objętych ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, zadnie będzie wymagało przeprowadzenia indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.</p>
Przebudowa drogi w miejscowości Słuczanka	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi powiatowej Łużany - Bobrowniki	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi gminnej do miejscowości Łużany	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi powiatowej do miejscowości Borki	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa ul. Fabrycznej, Południowej i Przechodniej w Gródku	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Przebudowa ul. Kwiatowej, Zaulek, Podleśnej i Spacerowej w miejscowości Waliły-Stacja	<p>ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Przebudowa ul. Pięknej w miejscowości Waliły-Stacja	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Przebudowa drogi powiatowej Zubry – Zubki	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływanie zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa ul. Cmentarnej, Ogrodowej, Wąskiej i Spółdzielczej w Gródku	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi powiatowej w Raduninie	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Pieszczaniki	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Przebudowa drogi gminnej - ul. Sucha w Walilach- Stacji	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa ul. Kolejowej w miejscowości Waliły-Stacja	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Cel operacyjny 1.2. Ochrona środowiska przyrodniczego	
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Zarzeczany, Waliły-Stacja w ulicach: Kwiatowa, Zaułek, Podleśna i Spacerowa.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na, bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Budowa kanalizacji sanitarnej korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>i podziemnych, z uwagi na wyeliminowanie dotychczas wykorzystywanych zbiorników bezodpływowych, które z uwagi na lata eksploatacji mogą być nieszczelne. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanych miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo. Ścieki odprowadzane będą do lokalnej oczyszczalni ścieków co dodatkowo pozwoli na zachowanie wysokich walorów środowiska wodnego na terenie gminy. Dobra jakość wód powierzchniowych i podziemnych jest jednym z kluczowych elementów dla dalszego rozwoju gminy.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Gródku	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanej miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo. Ścieki poddawane będą oczyszczeniu w lepszej niż dotychczas technologii. Dobra jakość wód powierzchniowych i podziemnych jest jednym z kluczowych elementów dla dalszego rozwoju gminy.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa wodociągu z Załuk do Podzałuk	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Budowa wodociągu korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, z uwagi na wyeliminowanie dotychczas wykorzystywanych studni głębinowych czy kopanych. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanych miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo. Woda będzie dostarczana w sposób zorganizowany, a jej jakość i ilość będzie pod ścisłą kontrolą.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w Gródku	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, pozwoli to na kontrolę jej jakości i ilość zużycia. A co za tym idzie na racjonalne korzystanie z jej zasobów. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanej miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa z rur preizolowanych osiedlowych sieci ciepłowniczych z przyłączeniami	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, powietrze atmosferyczne, klimat, zasoby naturalne; Realizacja osiedlowych sieci ciepłowniczej szczególnie duże znaczenie będzie miała dla procesu redukcji zanieczyszczeń przedostających się do powietrza na skutek spalania węgla w lokalnych kotłowniach i paleniskach domowych. Ponadto dzięki rozwojowi sieci ciepłowniczej ograniczona zostanie emisja tlenku węgla i innych szkodliwych substancji (tlenków siarki, azotu) przedostających się do powietrza. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie gminy w obszarach cennych przyrodniczo.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będą one podlegały indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Przebudowa zestawu pomp obiegowych w kotłowni KZB	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, powietrze atmosferyczne, klimat, zasoby naturalne; Realizacja inwestycji polegającej na przebudowie pomp obiegowych w kotłowni KZB szczególnie duże znaczenie będzie miała dla usprawnienia systemu ciepłowniczego. Bardziej efektywny i sprawny układ przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na paliwa stałe, a co za tym idzie na zmniejszenie emisji ze spalania paliw. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie gminy w obszarach cennych przyrodniczo.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska. Usuwanie wyrobów azbestowych ma szczególne znaczenie dla zdrowia i życia lokalnych mieszkańców. Realizacja tego działania pozwoli na wyeliminowanie tego produktu z terenu gminy w tym szczególnie z miejscowości położonych na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych – na podstawie ustawy o ochronie przyrody i krajobrazowych.
Rozbudowa linii wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Pięknej w Waliłach – Stacji	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Rozbudowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, z uwagi na wyeliminowanie dotychczas wykorzystywanych studni głębinowych czy kopanych a także bezodpływowych zbiorników na nieczystości. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanych miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo. Woda będzie dostarczana w sposób zorganizowany, a jej jakość i ilość będzie pod ścisłą kontrolą. Podobnie będzie ze ściekami komunalnymi które w zorganizowany sposób będą trafiać do gminnej oczyszczalni ścieków. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Budowa linii wodociągowej Downiewo – Królowy Most – Kołodno	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Budowa wodociągu korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, z uwagi na wyeliminowanie dotychczas wykorzystywanych studni głębinowych czy kopanych. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanych miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo. Woda będzie dostarczana w sposób zorganizowany, a jej jakość i ilość będzie pod ścisłą kontrolą. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Budowa wodociągu w Straszewie i Bielewiczach	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Budowa wodociągu korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, z uwagi na wyeliminowanie dotychczas wykorzystywanych studni głębinowych czy kopanych. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanych miejscowości

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>w obszarach cennych przyrodniczo. Woda będzie dostarczana w sposób zorganizowany, a jej jakość i ilość będzie pod ścisłą kontrolą.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Rozbudowa i przebudowa budynku Urzędu Gminy Gródek	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat i zasoby naturalne; Dzięki realizacji tego kierunku zostanie usprawniona zewnętrzna i wewnętrzna praca urzędu, skierowana do mieszkańców, przedsiębiorców i pozostałych podmiotów. Ponadto budynek zostanie wykonany w nowej technologii z zastosowaniem BAT pozwalającej ograniczyć niską emisję np. termomodernizację, wykorzystanie oze itp</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa przydomowych oczyszczalni	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i wody podziemne, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne; Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków korzystnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, z uwagi na wyeliminowanie dotychczas wykorzystywanych zbiorników bezodpływowych, które z uwagi na lata eksploatacji mogą być nieszczelne. Jest to szczególnie ważne z uwagi na położenie wskazanych miejscowości w obszarach cennych przyrodniczo. Dobra jakość wód powierzchniowych i podziemnych jest jednym z kluczowych elementów dla dalszego rozwoju gminy. Należy jednak zwrócić uwagę aby przydomowe oczyszczalnie ścieków budowano tam gdzie jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Instalacje OZE w gospodarstwach domowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii: kolektory, fotowoltaika, MEW (ok. 80 szt.)	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat i zasoby naturalne; Realizacja tego zadania pozwoli w sposób znaczący</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>na wyeliminowanie konwencjonalnych źródeł ciepła – jak piece węglowe, co pozwoli na ograniczenie emisji do powietrza. Szczególne znaczenie ma to dla obszarów cennych przyrodniczo. Realizacja inwestycji pozwoli na ograniczenie niskiej emisji i wypełnienie założeń m.in. pakietu klimatyczno – energetycznego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (inwestycja prowadzona będzie na terenach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Edukacja i promocja ekologiczna (promowanie OZE, zmiany systemów ogrzewania na bardziej przyjazne środowisku, podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, promocja zdrowego stylu życia, organizowanie szkoleń w zakresie ochrony środowiska i ekologii dla uczniów, mieszkańców, rolników w zakresie nawożenia i użytkowania łąk, organizacja konkursów ekologicznych, wydawanie informatorów i ulotek dla mieszkańców i turystów).</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska. Podniesienie świadomości ekologicznej lokalnych mieszkańców jest kluczowym elementem ochrony lokalnego środowiska. Edukacja w zakresie działań pro środowiskowych pozytywnie wpłynie na zachowanie wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy. Pozwoli to na zachowanie dobrej jakości środowiska dla przyszłych pokoleń.</p>
<p>Wymiana rur azbestowych wodociągowych</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska. Usuwanie wyrobów azbestowych, w tym także rur wodociągowych ma szczególne znaczenie dla zdrowia i życia lokalnych mieszkańców. Realizacja tego działania pozwoli na wyeliminowanie tego produktu z terenu gminy w tym szczególnie z miejscowości położonych na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych – na podstawie ustawy o ochronie przyrody- i krajobrazowych.</p>
<p>Cel operacyjny 1.3. wspieranie gospodarki opartej na lokalnych zasobach</p>	
<p>Stworzenie systemu zachęt finansowych, systemu ulg i zwolnień z podatków lokalnych oraz wspieranie doradztwa dla lokalnych przedsiębiorców i pomocy w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki realizacji tego zadania na terenie gminy poprawi się lokalny rynek pracy co pozwoli zrealizować główną wizję Programu. Ponadto realizacja zadania wpłynie na podniesienie jakości i stopy życia lokalnych mieszkańców. Pozwoli również na rozwój gospodarki opartej o lokalne zasoby i potencjał.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
<p>Wspieranie realizacji szkoleń na temat możliwości pozyskiwania środków finansowych na działalność gospodarczą.</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki realizacji tego zadania na terenie gminy poprawi się lokalny rynek pracy co pozwoli zrealizować główną wizję Programu. Ponadto realizacja zadania wpłynie na podniesienie jakości i stopy życia lokalnych mieszkańców. Pozwoli również na rozwój gospodarki, z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych, opartej o lokalne zasoby i potencjał.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
<p>Wspieranie produkcji pozarolniczej, wykorzystującej istniejące zasoby i położenie gminy: drewno, runo</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
leśne, transport, budownictwo, usługi specjalistyczne i inne.	<p>przypuszczać, że dzięki wsparciu produkcji pozarolniczej poprawi się lokalny rynek pracy, zmniejszy się ilość mieszkańców gminy podlegająca wykluczeniu społecznemu, co w konsekwencji pozwoli zrealizować główną wizję Programu.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego. Szczególnie przemysłowa powinna być produkcja pozarolnicza z wykorzystaniem runa leśnego, z uwagi na położenie dużej części gminy w obszarach chronionych – rozwój gospodarczy w tym kierunku powinien być poprzedzony wcześniejszymi analizami opłacalności i jego konsekwencji dla zasobów naturalnych.</p>
Promocja postaw przedsiębiorczych i idei samozatrudnienia, m.in. poprzez tworzenie banku pomysłów na biznes na terenie gminy.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki wsparciu postaw przedsiębiorczych i samozatrudnieniu poprawi się lokalny rynek pracy, zmniejszy się ilość mieszkańców gminy podlegająca wykluczeniu społecznemu, co w konsekwencji pozwoli zrealizować główną wizję Programu. .</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
Wspieranie współpracy producentów rolnych na rzecz poszerzenia rynków zbytu, organizacji skupu, przetwórstwa i sprzedaży artykułów rolniczych. Wspieranie tworzenie grup producenckich rolników.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki współpracy rolnych grup producenckich na terenie gminy poprawi się lokalny rynek pracy co pozwoli zrealizować główną wizję Programu. Ponadto realizacja zadania wpłynie na podniesienie jakości i stopy życia lokalnych mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
Wspieranie rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki rozwojowi agroturystyki i rolnictwa ekologicznego nie tylko zyskają na tym lokalni mieszkańcy, poprawa ich statusu materialnego ale również środowisko, poprzez utrzymanie jego wysokich walorów. Gmina z uwagi na dużą powierzchnię obszarów chronionych ma do tego duże predyspozycje.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego. Należy tylko zaznaczyć że rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego powinien być prowadzony w oparciu o zrównoważony rozwój pomiędzy zyskami jakie się osiągnie a wykorzystaniem elementów środowiska na ten cel. Wszystkie działania powinny być prowadzone zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej.</p>
Cel operacyjny 1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój oferty turystycznej	
Prowadzenie badań archeologicznych na terenie Góry Zamkowej	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, zabytki i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki realizacji tego zadania zostanie lepiej poznana lokalna historia i kultura ludu zamieszkującego te okolice. W konsekwencji działanie to może wpłynąć na</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>zwiększenie się ruchu turystycznego a przez to poprawi się status materialny lokalnych mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego. Prowadzone prace archeologiczne powinny być poprzedzone uzyskaniem stosownych pozwoleń i zezwoleń, a w razie konieczności powinna być przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.</p>
<p>Kompleksowe zagospodarowanie Góry Zamkowej (infrastruktura techniczna i informacyjna) oraz terenów wokół obiektu dziedzictwa kulturowego.</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, zabytki i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki realizacji tego zadania może dojść do rozwoju wewnętrznej i zewnętrznej turystyki. W konsekwencji działanie to może wpłynąć na zwiększenie się ruchu turystycznego a przez to poprawi się status materialny lokalnych mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Przebudowa ul. Błotnej i ul. Zamkowej w Gródku, stanowiących część zabytkowego założenia urbanistycznego.</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Przebudowa infrastruktury drogowej na analizowanym odcinku ma szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy ale także odwiedzających je turystów. Pozwoli ona na podniesienie standardu drogi - wyposażenie jej w niezbędną infrastrukturę (np. kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt itp.) co wpłynie na ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, ograniczona zostanie także emisja pyłów do powietrza.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (odcinek drogi przebiega przez tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Wsparcie rozwoju stałej bazy gastronomicznej (ulgi podatkowe, pozyskanie inwestora, pomoc administracyjna) oraz mobilnych punktów gastronomicznych i usług cateringowych.</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki realizacji tego zadania może dojść do rozwoju wewnętrznej i zewnętrznej turystyki. W konsekwencji działanie to może wpłynąć na zwiększenie się ruchu turystycznego a przez to poprawi się status materialny lokalnych mieszkańców i przedsiębiorców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Opracowanie spójnej oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej, wspólnie z podmiotami prywatnymi i innymi gminami (wspólny kalendarz imprez).	<p>będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Opracowanie spójnej oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej może przyczynić się do zwiększenia się ruchu turystycznego w obrębie samej gminy jak i też turystyki napływowej. Jej rozwój może znacząco wpłynąć na podniesienie stopy i poziomu życia lokalnych mieszkańców i przedsiębiorców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Opracowanie nowych produktów turystycznych: kulturalnych i sportowych, w tym umożliwiających wydłużenie sezonu turystycznego.	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Opracowanie nowych produktów turystycznych w różnym zakresie może przyczynić się do zwiększenia się ruchu turystycznego w obrębie samej gminy jak i też turystyki napływowej. Jej rozwój może znacząco wpłynąć na podniesienie stopy i poziomu życia lokalnych mieszkańców i przedsiębiorców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych atrakcji turystycznych na obszarze gminy, np: wypożyczalnie sprzętu rowerowego, punkty gastronomiczne z lokalnymi daniami, park linowy, ścianka wspinaczkowa, muzea, inne.	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Opracowanie nowych atrakcji turystycznych w różnym zakresie może przyczynić się do zwiększenia się ruchu turystycznego w obrębie samej gminy jak i też turystyki napływowej. Jej rozwój może znacząco wpłynąć na podniesienie stopy i poziomu życia lokalnych mieszkańców i przedsiębiorców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego działania, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Tworzenie gródeckich produktów regionalnych i lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Tworzenie produktów regionalnych i lokalnych w zakresie może przyczynić się do zwiększenia się ruchu turystycznego w obrębie samej gminy jak i też turystyki napływowej. Jej rozwój może znacząco wpłynąć na podniesienie stopy i poziomu życia lokalnych mieszkańców i przedsiębiorców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Nie przewiduje się oddziaływań negatywnych w tym zakresie.
Rozwój szlaków turystycznych oraz budowa małej infrastruktury turystycznej na wybranych szlakach	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, klimat; Rozwój szlaków turystycznych a wraz z nim małej infrastruktury turystycznej pozwoli w sposób racjonalny wpłynąć na ochronę wysokich walorów środowiskowych i krajobrazowych. Ukierunkować ruch turystyczny w odpowiednie miejsca w taki sposób aby najcenniejsze miejsca nie zostały „zdeptane”. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i ostatecznej lokalizacji planowanych tras będą one podlegały indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak przypuszczać, że lokalizacja inwestycji (w tym przebiegu szlaków) w ramach działania będzie przeprowadzona w oparciu o wcześniejsze ekspertyzy i uzgodniona zostanie z odpowiednimi organami w celu uniknięcia „zadeptywania” obszarów cennych przyrodniczo.
Cel strategiczny 2. Poprawa jakości usług społecznych i kulturalnych oraz rewitalizacja i integracja społeczna	
Cel operacyjny 2.1. Rozwój usług oświatowych, kultury i oferty sportowo – rekreacyjnej	
Zapewnienie większej dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Zapewnienie większej dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Wsparcie małych szkół kształcenia ogólnego w zakresie kształtowania i rozwijania uczniów kompetencji kluczowych	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Wspieranie małych szkół kształcenia ogólnego szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Remont elewacji zewnętrznej kościoła w Gródku	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; Remont elewacji wpłynąć może korzystnie na efektywność energetyczną obiektu poprzez eliminację strat ciepła w obiekcie. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (obiekt położony jest na obszarach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Remont wnętrza cerkwi w Mostowlanach	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; Remont wnętrza cerkwi wpłynie korzystnie na utrzymanie jej dotychczasowych walorów kulturowych, może w konsekwencji zwiększyć ruch turystyczny do tego miejsca ci wpłynie korzystnie na lokalną gospodarkę. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (obiekt położony jest poza obszarami objętymi ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Przebudowa świetlic wiejskich na terenie gminy Gródek w miejscowościach: Wiejki, Bielewicze, Nowosiółki, Załuki, Podozierany	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Rozwój oferty zajęć szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli to na większą integrację wśród mieszkańców miejscowości, co sprzyja ograniczeniu wykluczeniu społecznemu.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa placów zabaw w miejscowościach gminy	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Budowa placów zabaw pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do miejsc zabaw dzieci z mniejszych miejscowości co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego i wyeliminowania zachowań ryzykownych.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Budowa pełnowymiarowej hali sportowej	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Budowa pełnowymiarowej hali sportowej pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ona na organizację ważnych dla gminy i mieszkańców imprez z pełnym rozmachem co przyciągnie turystów i pozwoli na podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Doposażenie szkół w niezbędny sprzęt komputerowy oraz w sprzęt do nowoczesnych technik przekazu	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne.

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
wiedzy.	<p>Doposażenie szkół w niezbędny sprzęt szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Ponadto pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do najnowszych technik dzieci i młodzieży z mniejszych miejscowości, ułatwi im lepszy start w przyszłość.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
Wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz wsparcie rozwoju kompetencji kadry zarządzającej placówkami edukacyjnymi.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Wsparcie doskonalenia zawodowego nauczyciel w gminie w dalszej perspektywie powinna wpłynąć na podniesienie stopy życia i zamożności lokalnych mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
Rozwój oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz programów edukacyjno-profilaktycznych, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Rozwój oferty zajęć szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Ponadto pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do oferty edukacyjnej dzieci z mniejszych miejscowości co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego i wyeliminowania zachowań ryzykownych.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i umiejętności oraz hobbystycznych (kursy językowe, zajęcia wyrównawcze dla dzieci wspomagające proces nauki, zajęcia z edukacji ekologicznej, szkolenia z zakresu diety, inne)	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Ponadto pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do oferty edukacyjnej dzieci, młodzieży i dorosłych z mniejszych miejscowości co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
Cel operacyjny 2.2. Wzrost aktywności i integracji społecznej	
Utworzenie i prowadzenie świetlic środowiskowych	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Utworzenie i prowadzenie świetlic środowiskowych szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli to na wyrównanie szans dzieci z tzw. złych środowisk co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego i wyeliminowania zachowań ryzykownych.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>etapie prognozy nie można stwierdzić zakresu tego kierunku, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.</p>
<p>Dostosowanie budynku Zespołu Szkół w Gródku do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki dostosowaniu budynku szkoły, likwidacji barier architektonicznych i technologicznych zwiększy się dostęp do edukacji dla dzieci i młodzieży, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Ponadto pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do oferty edukacyjnej dzieci z mniejszych miejscowości co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Dostosowanie budynku Gminnego Centrum Kultury w Gródku do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki dostosowaniu budynku GCK, likwidacji barier architektonicznych i technologicznych zwiększy się dostęp do kultury dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Ponadto pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do oferty kulturalnej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych z mniejszych miejscowości co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Aktywizacja dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Aktywizacja dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych ubóstwem szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli to na wyrównanie szans w dostępie do wiedzy i kultury dzieci i młodzieży z tzw. złych środowisk co może przyczynić się do ograniczenia ich wykluczenia społecznego i wyeliminowania zachowań ryzykownych.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>
<p>Wsparcie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami świadczonych w lokalnej społeczności</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Wspieranie usług opiekuńczych szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli to w znaczący sposób wpłynąć na ograniczenie wykluczenia społecznego tej grupy mieszkańców i pozwoli na lepszą aklimatyzację w lokalnym społeczeństwie.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>
<p>Integracja międzypokoleniowa (spotkania, warsztaty, konkursy wspierające udział osób w różnym</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne.</p>

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
wieku we wspólnych projektach).	Integracja międzypokoleniowa lokalnego społeczeństwa pozwoli na lepsze poznanie kultury i obyczajów ludności zamieszkującej w gminie. Pozwoli wytworzyć więzi dzięki którym możliwa będzie lepsza integracja społeczna okolicznych mieszkańców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Tworzenie socjalnych jednostek gospodarczych (spółdzielnie socjalne, sklepy socjalne, inne).	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Tworzenie socjalnych jednostek gospodarczych szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Organizowanie prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, robót publicznych.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Organizowanie prac społecznych itp. szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Pozwoli też na ochronę niektórych grup ludności przed wykluczeniem społecznym. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i psychologicznej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na rozwój gminy i zatrzymanie przyszłego kapitału ludzkiego w jej granicach, co w dalszej perspektywie wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności jej mieszkańców. Pozwoli też na ochronę niektórych grup ludności przed wykluczeniem społecznym. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Bezpłatna pomoc prawna i psychologiczna dla osób z problemami społecznymi.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na lepszy dostęp do usług a co za tym idzie do możliwości rozwiązywania zaistniałych problemów w sposób szybki i profesjonalny. Pozwoli to także na ograniczenie wykluczenia społecznego niektórych grup społecznych. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Cel operacyjny 2.3. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców.	
Badanie potrzeb mieszkańców w zakresie usług doradczo-szkoleniowych.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na poznanie potrzeb lokalnych mieszkańców i przekierowanie środków finansowych na odpowiednie działania celowe w zakresie usług doradczych i szkoleniowych. W konsekwencji może to podnieść komfort i zamożność życia mieszkańców gminy.

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Wspieranie programów udzielania podmiotom i pracownikom pomocy finansowej na zakup usług edukacyjnych.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na podniesienie stopy życia i zamożności jego mieszkańców poprzez zakup konkretnych usług edukacyjnych. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Budowanie platformy współpracy instytucji oświatowych, NGO i innych organów publicznych z głównymi pracodawcami w gminie (staże, praktyki, stypendia).	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na podniesienie stopy życia i zamożności jego mieszkańców. Możliwa będzie też lepsza integracja pomiędzy mieszkańcami a lokalnymi przedsiębiorcami pracującymi razem na rzecz rozwoju gminy. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Promocja elastycznych form pracy, tj. telepracy, pracy zdalnej, pracy czasowej oraz samozatrudnienia.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na podniesienie stopy życia i zamożności jego mieszkańców poprzez promocję elastycznych form pracy. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Szkolenia i warsztaty z diagnozowania umiejętności życiowych i zawodowych, pobudzania kreatywności.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na podniesienie stopy życia i zamożności jego mieszkańców poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Realizacja szkoleń zawodowych (zanikające zawody, rękodzieło, artystyczne, inne).	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na podniesienie stopy życia i zamożności jego mieszkańców poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Cel operacyjny 2.4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa	
Wspieranie rozwoju działalności w zakresie usług zdrowotnych	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki wspieraniu rozwoju działalności w zakresie usług zdrowotnych, poprawi się też komfort i dostępność do świadczeń medycznych mieszkańców gminy, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Zapewnienie mobilnych punktów medycznych umożliwiających podstawowe porady i badania.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki wspieraniu rozwoju działalności w zakresie usług zdrowotnych, poprawi się też komfort i dostępność do świadczeń medycznych mieszkańców gminy, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych zamieszkających w małych wsiach. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Wspieranie realizacji programów profilaktyki skierowanych na choroby cywilizacyjne i specyficzne problemy zdrowotne, w tym: profilaktyka wśród dzieci, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki profilaktyce w zakresie ochrony zdrowia poprawi się też komfort życia mieszkańców gminy. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Infrastruktura usług senioralnych	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki usługom medycznym w zakresie ochrony zdrowia poprawi się też komfort życia mieszkańców gminy, w tym szczególnie osób starszych. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Instalacja monitoringu w wybranych lokalizacjach o zwiększonym ryzyku.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Należy przypuszczać, że dzięki instalacji monitoringu poprawi się bezpieczeństwo życia mieszkańców gminy. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można jednoznacznie stwierdzić zakresu tego kierunku, zakłada się, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
Cel strategiczny 3. Poprawa promocji i współpracy	
Cel operacyjny 3.1. Promocja wewnętrzna i turystyka	
Wydanie monografii Gminy Gródek	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na poznanie lokalnej historii, tożsamości mieszkańców zamieszkującej te tereny wcześniej i obecnie. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Organizacja konkursów promujących gminę, np: konkurs fotograficzny, konkurs na poprawę estetyki wsi, konkursu na bloga o gminie Gródek, inne	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców, poprzez zwiększenie ruchu turystycznego do gminy. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Działania na rzecz podniesienia poczucia tożsamości lokalnej, m.in. poprzez realizację projektu „Diaspora Gródecka”	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na poznanie lokalnej historii, tożsamości mieszkańców zamieszkującej te tereny wcześniej i obecnie. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Opracowanie spójnej informacji o ofercie kulturalnej, sportowej i turystycznej, wspólnie z podmiotami prywatnymi i innymi gminami (wspólny kalendarz imprez).	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Spójna oferta turystyczna, może wpłynąć na zwiększenie ruchu turystycznego wewnątrz gminy jak i turystów napływowych, tym samym możliwe jest podniesienie stopy życiowej i zamożności jego mieszkańców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Organizacja punktu informacji turystycznej	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Spójna oferta turystyczna, może wpłynąć na zwiększenie ruchu turystycznego wewnątrz gminy jak i turystów napływowych, tym samym możliwe jest podniesienie stopy życiowej i zamożności jego mieszkańców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Prowadzenie serwisu gminnego w postaci strony internetowej Gminy Gródek	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na szybszą i pełną informację o wydarzeniach i planach władz gminy, skierowanych do mieszkańców i przedsiębiorców. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Cel operacyjny 3.2. Pozyskiwanie inwestorów i nowych mieszkańców	
Stworzenie gminnego banku danych o gruntach i nieruchomościach możliwych do pozyskania w celach biznesowych i mieszkaniowych.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na szybszą i pełną informację o gruntach i nieruchomościach w gminie możliwych do pozyskania w celach biznesowych i mieszkaniowych. W przyszłości może to spowodować podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców a także przyczynić się do wzrostu gospodarczego w gminie. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Opracowanie materiałów promocyjnych dotyczących lokalnego potencjału biznesowego i korzyści wynikających z zamieszkania na terenie gminy.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na pełną informację o lokalnym potencjale biznesowym w gminie. W przyszłości może to spowodować podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców a także przyczynić się do wzrostu gospodarczego w gminie. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Organizacja cyklicznych spotkań Wójta z przedsiębiorcami pod hasłem „Otwarci Urzędnicy, Otwarci Przedsiębiorcy”.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na pełną informację o lokalnym biznesie w gminie. W przyszłości może to spowodować podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców a także przyczynić się do wzrostu gospodarczego w gminie. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Prowadzenie na stronie internetowej gminy zakładki skierowanej do przedsiębiorców.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na pełną informację o lokalnym biznesie w gminie. W przyszłości może to spowodować podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców a także przyczynić się do wzrostu gospodarczego w gminie. - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Organizacja cyklicznego konkursu o nagrodę Wójta za osiągnięcia na rzecz Gminy Gródek.	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli na pełną informację o lokalnym biznesie w gminie. W przyszłości może to spowodować podniesienie stopy życiowej i zamożności mieszkańców a także przyczynić się do wzrostu gospodarczego w gminie.

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.
Cel operacyjny 3.3. Rozwój form współpracy	
Tworzenie platformy współpracy: biznesu, organizacji non-profit i administracji samorządowej oraz instytucji oświatowych.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Tworzenie platformy współpracy pomiędzy biznesem a instytucjami oświatowymi, przyczyni się do szkolenia przyszłych kadr pracowniczych w zakresie pożądanym przez lokalny biznes. W konsekwencji może to przyspieszyć wzrost gospodarczy w gminie.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>
Wspólna realizacja projektów oraz aplikowanie o środki zewnętrzne: gminy, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Współpraca przy realizacji wspólnych projektów może wpłynąć na wzrost konkurencyjności regionu. W konsekwencji może to przyspieszyć wzrost gospodarczy w gminie.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>
Rozwijanie współpracy ze szkołami spoza gminy, uczelniami wyższymi, gminami partnerskimi i organizacjami pracodawców.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Nawiązanie współpracy z innymi podmiotami w zakresie szkolnictwa, wpłynie korzystnie na lokalne społeczeństwo, poprzez dostęp do lepszej jakości usług i lepiej wykształconej kadry pracowniczej.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>
Rozwój form współpracy z partnerami zagranicznymi.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Nawiązanie współpracy na arenie międzynarodowej, w dłuższej perspektywie powinno przynieść możliwość szybszego rozwoju gospodarczego regionu, w tym w zakresie turystyki, co z kolei wpłynie na podniesienie stopy życia i zamożności mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>
Zaktywizowanie młodzieży, m.in. poprzez powołanie Młodzieżowej Rady Gminy.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. Aktywizacja młodzieży z terenu gminy pozwoli ograniczyć wykluczenie społeczne tej grupy wiekowej a także spowoduje ograniczenie zachowań ryzykownych. W dalszej perspektywie młodzież zaangażowana w życie lokalnej społeczności może przyczynić się do jej wzrostu gospodarczego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

10 ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

Należy zauważyć, że większość oddziaływań zdefiniowanych w *Programie rozwoju* będzie wywoływała jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze. Charakter zmienny oddziaływań zależeć będzie od lokalizacji, zakresu prac przeprowadzonych w ramach konkretnego kierunku działania i podlegał będzie indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określającej czy związane z nim oddziaływanie zmieni się w pozytywne albo negatywne. Na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić, a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Oddziaływania zmienne odnoszą się w dużej części do inwestycji związanych z rozwojem sieci drogowej, na którą z uwagi na charakter gminy oraz obecność obszarów ochrony trzeba zwrócić szczególną uwagę.

Wszystkie zawarte w *Programie rozwoju*, działania, które oceniono jako jednoznacznie korzystne dla środowiska, w zakresie różnych elementów środowiska, należy rozumieć jako działania związane z zapobieganiem lub zmniejszaniem zagrożeń i negatywnych tendencji środowiskowych. W tym w odniesieniu do łagodzenia wpływu rozwoju infrastruktury, najistotniejsze będzie działanie przebudowa tras komunikacyjnych oraz lokalizacja sieci i urządzeń wodno-kanalizacyjnych oraz ciepłowniczych, w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszary o potencjale turystycznym.

Działaniami łagodzącymi ewentualne oddziaływania w zakresie wyżej opisanych kierunków, może być:

- prowadzenie nowej i przebudowa już istniejącej infrastruktury w sposób zapobiegający przecinaniu i degradacji cennych struktur przyrodniczych, zwłaszcza obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nie objętych ochroną, istotnych dla utrzymania spójności całego systemu przyrodniczego, w tym obszarów objętych ochroną;
- realizacja nowej infrastruktury w sposób ograniczający negatywne oddziaływanie (hałas, zanieczyszczenie powietrza) na tereny zamieszkania;
- prowadzenie działań technicznych i przestrzennych ograniczających potencjalne negatywne skutki infrastruktury, sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo, przez które inwestycje te będą przebiegać (np. przejścia dla zwierząt, obudowa biologiczna dróg);
- stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza dla przedsięwzięć liniowych, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczania przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych;
- prowadzenie odpowiedniej i zrównoważonej polityki przestrzennej, mającej na uwadze przygotowanie terenów rozwojowych i inwestycyjnych przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań i potencjału przyrodniczego.

Na takim etapie *Programu rozwoju* nie można jednoznacznie wskazać działań kompensacyjnych, zwłaszcza nie znając skali potencjalnych zagrożeń. Działania kompensacyjne mogą być natomiast wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie oceny oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych.

Przykładowe działania jakie powinno się zastosować w związku z realizacją działań ujętych w *Programie rozwoju* przedstawiono także w rozdziale 8 niniejszego dokumentu. Ponadto każdorazowo przy realizacji konkretnych działań, szczególnie związanych z rozwojem infrastruktury

drogowej, powinno się prowadzić indywidualną ocenę oddziaływania na środowisko i na tej podstawie decydować o ich realizacji bądź zaniechaniu.

11 ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – prognoza powinna przedstawiać „...rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru...”¹².

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w *Programie rozwoju* mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji drogowych, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy.

Analizowany *Program rozwoju* sporządzony została w układzie jednowariantowym, nie zawierającym innej, poza podstawową, alternatywy rozwoju. Taki projekt poddany został ocenie wpływu na środowisko w niniejszej Prognozie. W dokumencie Prognozy nie zostały zamieszczone szczegółowe propozycje rozwiązań alternatywnych, związanych z realizacją poszczególnych działań i kierunków wymaganych dla osiągnięcia zakładanych celów. Wskazuje się jedynie, że każda zakładana w dokumencie inwestycja (w tym przede wszystkim na obszarach cennych przyrodniczo) powinna podlegać indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko co pozwoli w sposób jednoznaczny stwierdzić w jakim zakresie i czy w ogóle wpłynie na środowisko. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości w tym zakresie należy zaniechać takiej inwestycji.

12 PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

System monitorowania przedstawiony w *Programie* jest spójny z zapisami strategicznych opracowań na szczeblu wojewódzkim i krajowym tj. m.in.: Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i innych.

W ocenie autorów opracowania zaproponowane wskaźniki nie wymagają modyfikacji i mogą być wykorzystane do monitorowania oddziaływań na środowisko. Jednakże, warunkiem możliwości ich wykorzystania do monitorowania wpływu projektowanego dokumentu na środowisko, może być pogłębiona analiza jakościowa środowiska lub jej wybranych komponentów.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- stan jakości powietrza atmosferycznego w mieście- wielkość emisji ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery;
- jakość wód stojących, płynących i podziemnych jakoś wód do picia;
- uciążliwość hałasu , przede wszystkim komunikacyjnego;
- powierzchnia obszarów przyrodniczo cennych;

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona za pomocą mierników takich jak długość życia, spadek zachorowalności;

¹² Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.).

- stan techniczny nawierzchni drogowych.

13 INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego *Programem rozwoju* skutki jego realizacji nie będą miały znaczenia transgranicznego. Podjęte w ramach dokumentu działania i kierunki będą miały zasięg ograniczający się do terenu gminy.

14 NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W trakcie opracowywania niniejszej Prognozy zetknięto się z pewnymi ograniczeniami, ale nie napotkano na trudności, wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Pewnym ograniczeniem podczas opracowania niniejszego dokumentu był dość ogólny stopień niektórych zapisów *Programu rozwoju*.

15 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą do opracowania *Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020* (zwanej dalej *Prognozą*) jest art. 46 ust. 1, art. 50 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.). Wykonana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ww. ustawy. oraz art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Zakres dokumentu uwzględnia uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Program rozwoju jest kluczowym dokumentem strategicznym dla rozwoju gminy. Prognoza oddziaływania na środowisko tego dokumentu, służy ocenie i sprawdzeniu zgodności planowanych do osiągnięcia celów strategicznych, operacyjnych i realizacji kierunków i działań, zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju.

W *Prognozie* analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu rozwoju* oraz zawarto informacje, czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku, a także jak można zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływanie.

Cele ochrony środowiska na poziomie strategicznym i operacyjnym w *Programie rozwoju* uwzględniono w sposób zbliżony do ujęcia zaprezentowanego w innych dokumentach strategicznych. Zachowanie walorów środowiskowych jest ważnym elementem wizji rozwoju gminy, a plany rozwoju gospodarczego z poszanowaniem przyrody i traktowanie środowiska, jako jednego z aktywów regionu, pozwala uznać, że *Program rozwoju* doskonale wpisuje się w trendy obowiązujących polityk prośrodowiskowych w tym szczególnie województwa podlaskiego.

W *Prognozie* przeanalizowano stan środowiska przyrodniczego i środowiska życia człowieka na obszarze gminy i określono obszary problemowe. Wyniki analizy stanu środowiska w gminie wskazują na jego ogólny dobry stan. Zidentyfikowane na terenie gminy problemy ochrony środowiska w większości są istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. W wielu przypadkach problemy ochrony środowiska wynikają z problemów rozwojowych i dotyczą braków w nowoczesnej infrastrukturze (transportowej, ciepłowniczej), i tej służącej ochronie środowiska. Realizacja *Programu rozwoju* ma więc szansę wpłynąć na rozwiązanie problemów ochrony środowiska.

Szeroki zakres dziedzin i zadań rozwoju sprawia, że przewidywane oddziaływania *Programu rozwoju* mogą mieć różnorodny charakter, od pozytywnych, przez neutralne, mogące przybierać dwojaki charakter, po negatywne. Potencjalne negatywne oddziaływania (o ile takie wystąpią) często będą miały jedynie lokalny charakter, a przy zastosowaniu działań minimalizujących, pozostaną bez większego znaczenia dla ogólnego stanu środowiska. W zakresie przewidywanych oddziaływań projektu *Programu rozwoju* na ludzi można uznać, iż wszystkie planowane w ramach celów strategicznych i operacyjnych, kierunki i działania będą miały pozytywne oddziaływanie na mieszkańców gminy. Oddziaływania będą miały w przeważającej części bezpośredni i długotrwały charakter. Szczególnie istotne zapisy związane z ochroną środowiska w odniesieniu do analizowanego komponentu zostały zapisane w ramach celu operacyjnego (1.1. i 1.2.) dotyczącego dostępu do infrastruktury sieciowej. W *Programie rozwoju* położono także duży nacisk na podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez mieszkańców gminy i promowanie prozdrowotnego stylu życia, co może mieć przełożenie na wzrost postaw prośrodowiskowych. Promocja wewnętrznych potencjałów obszaru daje szansę na zmianę dotychczasowego postrzegania obszarów chronionych (w tym Natura 2000), jako bariery rozwojowej. Obszary cenne przyrodniczo mogą być bardziej postrzegane, jako źródło czerpania korzyści, a przez to będą otaczane większą troską.

Do podstawowych działań łagodzących negatywne oddziaływania infrastruktury technicznej na elementy przyrodnicze, należy planowanie lokalizacji i tras ich przebiegu, tak aby w jak najmniejszym stopniu ingerowały w środowisko przyrodnicze. Szczególną uwagę należy zwrócić na obszary objęte ochroną oraz wzajemne powiązania tych obszarów, które mogłyby wejść w kolizję z planowanymi trasami. Nowe inwestycje winny być każdorazowo poddane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko i poprzedzone rozważeniem najkorzystniejszych wariantów lokalizacyjnych i technologicznych, co już na etapie planowania często pozwala wyeliminować niekorzystny wpływ na środowisko. Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko będzie się wiązało także ze stosowaniem najlepszych dostępnych technik BAT, prowadzeniem gospodarki niskoemisyjnej, podnoszeniem efektywności energetycznej, czy też wykorzystaniem energii ze źródeł alternatywnych, itp.

Realizacja każdego z kierunków działań, podjętych w ramach realizacji *Programu Rozwoju Gminy Gródek na lata 2015-2020* może w zróżnicowany sposób oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Większość ze zidentyfikowanych działań wywoła prawdopodobnie skutki pozytywne lub o ogólnym zmiennym charakterze.

Analiza celów strategicznych i operacyjnych oraz działań i zadań nie wykazała konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W związku z realizacją dokumentu nie przewiduje się wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko. Obszary strategicznego działania będą prawdopodobnie poddawane presji ze strony realizacji konkretnych działań, ale nie będzie to oddziaływanie na tyle znaczące, żeby skutkowało wyraźnym pogorszeniem stanu tych obszarów.

Reasumując należy ocenić, iż realizacja *Programu rozwoju* w proponowanym kształcie umożliwi rozwój gospodarczy gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, minimalizując negatywne oddziaływanie na środowisko przy efektywnym wykorzystaniu lokalnego potencjału, w wyniku czego ogólny, dobry stan środowiska nie ulegnie pogorszeniu, a w przypadku niektórych elementów środowiska należy spodziewać się poprawy.

16 KRÓTKIE REKOMENDACJE

- Każdorazowo przy realizacji działań i zadań ujętych szczególnie w celu operacyjnym 1.1. (Poprawa jakości powiązań komunikacyjnych) i 1.2 (Ochrona środowiska przyrodniczego) należy przeprowadzić indywidualną ocenę oddziaływania na środowisko aby wybrać najbardziej korzystny wariant środowiskowy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i ich powiązań z innymi;
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków powinna być ekonomicznie i technicznie uzasadniona, należy zwrócić szczególną uwagę na ich budowę w obszarach cennych przyrodniczo;

- Lokalizacja budowy pełnowymiarowej hali sportowej powinna być przeprowadzona z uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo i przebiegających przez gminę korytarzy ekologicznych;
- Rozwój oze na terenie gminy powinien przebiegać bez wpływu na korytarze ekologiczne.

17 LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bank Danych Lokalnych, GUS, 2015
2. *Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych*, PIG
3. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ, <http://crfop.gdos.gov.pl> Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
5. *Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego w 2014 r.*, WIOŚ Białystok, 2015
6. Kistowski M., *Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze*, „Człowiek i środowisko” 26 (3-4), 2002
7. Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2011
8. *Krajowy Raport Mozaikowy. Stan Środowiska w województwach w latach 2000-2007*, Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2010
9. Miłoś-Cielma M., Ławreszuk D., Jędrzejewski W., *Korytarze ekologiczne w planach zagospodarowania przestrzennego województw – przegląd koncepcji, metod i stanu zagospodarowania prac* - w: *Ochrona łączności ekologicznej w Polsce*, Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk, Białowieża, 2009
10. Ocena ex-ante zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, WARR S.A., Wrocław, 11 marca 2013.
11. Paczyński B. (red.), 1995, *Atlas hydrogeologiczny Polski*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa
12. Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 02 lutego 2016 r., znak WOOŚ.I.411.2.8.2016.AR
13. *Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Transportu*. Załącznik nr 2 do *Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)*, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Warszawa 2013, s. 4-7
14. Portal Korporacyjny Lasów Państwowych, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, www.bialystok.lasy.gov.pl,
15. *Proгноza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015*, GDDKiA, Warszawa 2011.
16. *Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017*,
17. *Program wodno-środowiskowy kraju*. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2010.
18. Rastrowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, mapa.kzgw.gov.pl
19. Ramowa Dyrektywa Wodna z dnia 23 października 2000 r. 2000/06/WE

20. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, Prowadzone rejestry <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl>,
21. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 71)
22. Sokołowski A. W., *Lasy północno-wschodniej Polski*, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2006.
23. *Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020*, Załącznik do uchwały nr XXXV/438/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 30 stycznia 2006 r.
24. Trampler T., *Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych*, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa, 1990, s. 155.
25. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 201, poz. 1651, ze zm.)
26. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.)

18 SPIS TABEL I MAP

Tabele

Tabela 1. Powiązania *Programu rozwoju* dla gminy z innymi dokumentami

Tabela 2. Ocena jakości wód w rzekach na terenie gminy Gródek w 2014 r.

Tabela 3. Jakość wody pitnej na terenie gminy Gródek

Tabela 4. Wskaźniki stanu środowiska – stan wyjściowy

Tabela 5. Matryca wpływów ustaleń *Programu rozwoju* na poszczególne elementy ochrony środowiska

Tabela 6. Ocena charakteru proponowanych zadań *Programu*

Mapy

Mapa 1. Położenie gminy na tle powiatu białostockiego

Mapa 2. Mezoregiony na terenie województwa podlaskiego wg Kondrackiego-2000 r.

Mapa 3. Mapa glebowo-rolnicza powiatu białostockiego

Mapa 4. Lokalizacja JCWPd-52-53

Mapa 5. Profile JCWPd-52 i 53

Mapa 6. Obszary chronione na terenie gminy Gródek (zasięg występowania parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu)

Mapa 7. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Gródek

Mapa 8. Przebieg korytarzy ekologicznych na terenie gminy Gródek

Mapa 9. Zasięg terytorialny ZPL

Mapa 10. Tereny w gminie zagrożone podtopieniami